

Rekenkameronderzoek naar jeugdhulp in Reusel-De Mierden

Rekenkameronderzoek naar jeugdhulp in Reusel-De Mierden

Rapport

Rekenkamer Kempengemeenten

(Bladel, Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden)

Inhoudsopgave

Leeswijzer	1
DEEL I	2
DE ESSENTIE VAN HET ONDERZOEK	2
H1 Inleiding en aanleiding	3
1.1 Uitvoering van de Jeugdwet	3
1.2 Aanleiding en doelstelling onderzoek	3
H2 Conclusies en aanbevelingen	5
2.1 Hoofdboodschap	5
2.2 Deelconclusies	6
2.3 Aanbevelingen	8
DEEL II	11
NOTA VAN BEVINDINGEN	11
H3 Onderzoeksverantwoording	12
3.1 Hoofdvraag en deelvragen	12
3.2 Onderzoeksmethoden	13
H4 Taken van de gemeente op het gebied van jeugdhulp	14
4.1 Verantwoordelijkheden en afspraken	14
4.2 Wat de gemeente dient te regelen	15
4.3 Landelijke ontwikkelingen en onderzoek	16
H5 Beleid en doelstellingen	18
5.1 Is er sprake van helder geformuleerd en vastgesteld beleid, met duidelijke doelen en kaders?	19
5.2 Op welke wijze is dit beleid concreet vertaald naar de uitvoering?	21
H6 Organisatie en uitvoering	22
6.1 Hoe wordt er regionaal samengewerkt?	23
6.2 Hoe zijn de jeugdhulp (inclusief de toegang en verwijzing) en preventie georganiseerd?	25
6.3 Op welke wijze vindt er regie en aansturing van de uitvoering plaats?	26
H7 Resultaten	28
7.1 In hoeverre heeft de gemeente zicht op de ontwikkeling van de cliëntenpopulatie en het zorggebruik?	29
7.2 Hoe zijn het kostenniveau en de kostenontwikkeling ten aanzien van de (uitvoering van de) jeugdzorg?	33
7.3 Zijn de resultaten van het jeugdbeleid in beeld?	35
H8 Evaluatie en verantwoording	37
8.1 Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd?	37
8.2 Hoe heeft de raad invulling gegeven aan zijn taken?	39
H9 Nawoord	41
Bijlage 1 Normenkader	42
Bijlage 2 Bestudeerde documenten	44
Bijlage 3 Respondentenlijst	45
Bijlage 4 Bestuurlijke reactie	46
Colofon	50

Dit document (inclusief eventuele bijlagen) is opgesteld door BMC en de (auteurs)rechten met betrekking tot de inhoud en het format van dit document berusten bij BMC. Dit document is uitsluitend bedoeld voor gebruik door de opdrachtgever en mag niet worden gepubliceerd of aan anderen ter beschikking worden gesteld zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van BMC.

Leeswijzer

Het onderzoek is opgebouwd uit twee delen. **Deel I** is te beschouwen als een zelfstandig leesbaar onderzoeksrapport. In dit deel zijn de hoofdlijnen van het onderzoek en de belangrijkste uitkomsten op hoofdlijnen beschreven. In dit deel leest u:

- De aanleiding voor het onderzoek.
- De doelstelling van het onderzoek.
- De conclusies uit het onderzoek.
- De aanbevelingen en de lessen voor verbetering.

In **Deel II** is het integrale onderzoek opgenomen met daarin de beantwoording van de onderzoeksvragen en de onderbouwing van de conclusies en aanbevelingen. Ook wordt hierin kort uiteengezet wat de Jeugdwet behelst, welke taken de gemeente toebedeeld heeft gekregen en waar de gemeenteraad een rol in kan spelen.

DEEL I

DE ESSENTIE VAN HET ONDERZOEK

H1 | Inleiding en aanleiding

1.1 Uitvoering van de Jeugdwet

Met ingang van 1 januari 2015 zijn er door de komst van de Jeugdwet grote veranderingen doorgevoerd in de hulpverlening aan jeugdigen en hun gezinnen. Als gevolg hiervan hebben gemeenten een grotere bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid gekregen in het jeugdhulpdomein. Ook is er gekozen voor een transformatie in de aanpak van de problemen. Er moet meer regie op de ingezette jeugdhulp komen, problemen moeten integraal worden aangepakt en er moet een verschuiving plaatsvinden van dure specialistische hulpverlening naar de preventieve en vrij toegankelijke zorg.

De transformatie van de jeugdhulp is gepaard gegaan met een bezuinigingsopgave en dat bleek voor veruit de meeste Nederlandse gemeenten een (te) grote uitdaging. Op dit moment worden veel Nederlandse gemeenten geconfronteerd met financiële tekorten als gevolg van een toenemende en meer complexe vraag naar jeugdhulp, sturingsproblemen en zorgen over de kwaliteit van zorg en ondersteuning. Oplopende tekorten, inrichtingsvraagstukken maar ook uitvoeringscapaciteit op het gebied van jeugdhulp hebben ook gevolgen voor andere taken van de gemeente. Het onderwerp staat daarom hoog op de agenda bij veel gemeenten, ook bij de Kempengemeenten.

Hervormingsagenda Jeugd

Sinds de decentralisatie hebben gemeenten te maken met een oplopende vraag naar jeugdzorg en het oplopen van de gemiddelde zorgzwaarte. In 2023 zijn het Rijk en de VNG een Hervormingsagenda overeengekomen die mede een bijdrage moet leveren aan een verbetering van de jeugdzorg en het oplossen van financiële tekorten bij gemeenten. Het doel van de Hervormingsagenda Jeugd is tweeledig:

- Betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is.
- Een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel.

De Hervormingsagenda moet een inhoudelijke vernieuwing van het jeugdstelsel opleveren die de kwaliteit van de jeugdhulp verhoogt. De totstandkoming van de Hervormingsagenda heeft vertraging opgelopen door onenigheid tussen verschillende partijen over de structurele extra besparing op de jeugdhulp die in het vorige regeerakkoord werd aangekondigd. De Hervormingsagenda is een vijfjarenplan dat er onder meer voor moet zorgen dat de specialistische hulp voor de meest kwetsbare kinderen beter georganiseerd wordt, er expliciet keuzes worden gemaakt over de reikwijdte van de jeugdhulp en er betere afspraken worden gemaakt rondom kwaliteit, dataverzameling en monitoring.

Jeugdzorg is daarmee een buitengewoon actueel onderwerp, zowel relevant wat betreft de kwaliteit van zorg voor een relatief kwetsbare doelgroep als wat betreft de impact op de financiële huishouding van de Kempengemeenten. We kijken in dit onderzoek daarom niet alleen terug, maar nemen ook de afspraken uit de Hervormingsagenda onder de loep, zodanig dat de gemeenteraden goed zicht krijgen op het perspectief van de komende jaren.

1.2 Aanleiding en doelstelling onderzoek

De Rekenkamer Kempengemeenten heeft mede op basis van bovenstaande ontwikkelingen besloten om een onderzoek uit te voeren naar de jeugdhulp¹ in de Kempengemeenten.

¹ In het onderzoek worden regelmatig de termen jeugdzorg en jeugdhulp gebruikt. Jeugdzorg is alle jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Jeugdhulp betreft alle vormen van hulp aan jeugdigen, zowel ambulant als residentieel, zonder jeugdbescherming en jeugdreclassering. De focus in dit onderzoek ligt op jeugdhulp. Dit betekent dat jeugdbescherming en jeugdreclassering buiten beschouwing worden gelaten (in hoofdstuk 4 gaan we hier verder op in).

De Rekenkamer is vanuit haar oriëntatie op doelmatigheid en doeltreffendheid benieuwd of de Kempengemeenten voldoende grip hebben op de uitvoering van het jeugdbeleid en in hoeverre er al is voorgesorteerd op de afspraken vanuit de Hervormingsagenda Jeugd. Daarbij wil de Rekenkamer ook weten of de gemeenteraad voldoende 'grip' heeft op deze materie. Met de uitkomst van het onderzoek kan de Rekenkamer aanbevelingen doen waarmee de gemeenteraad meer inzicht en handvatten krijgt om te kunnen sturen op de jeugdhulp.

De Rekenkamer Kempengemeenten heeft, gekoppeld aan bovenstaande doelstelling, de volgende centrale onderzoeksvraag geformuleerd:

Is er sprake van doeltreffende en doelmatige jeugdhulp in de Kempengemeenten en wordt er goed voorgesorteerd op de afspraken uit de Hervormingsagenda Jeugd?

De centrale onderzoeksvraag is verder geoperationaliseerd door middel van vijftien deelvragen die zijn terug te vinden in de onderzoeksverantwoording.

H2 | Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de bevindingen, zoals weergegeven in de hoofdstukken 5 tot en met 8, worden in dit hoofdstuk conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan.

2.1 Hoofdboodschap

In de gemeente Reusel-De Mierden wordt hard gewerkt aan het bieden van passende jeugdhulp. Via het CJG+ wordt zo dichtbij en zo laagdrempelig mogelijk hulp geboden aan jongeren en gezinnen. Veel hulpverlening wordt door de medewerkers van het CJG+ zelf verricht, wat ervoor zorgt dat het inzetten van (duurdere) maatwerkvoorzieningen zorg minder nodig is. Het CJG+ werkt hiervoor actief samen met voorliggende voorzieningen in de gemeente Reusel-De Mierden. Bovendien zijn ze aanwezig op vindplaatsen, zoals het onderwijs, bij de GGD en straks ook via een pilot bij de huisarts. Door middel van pilots probeert de gemeente de samenwerking verder te versterken, bijvoorbeeld via de pilot "Samen Doen". Veel van wat in de Hervormingsagenda wordt beoogd - laagdrempelige hulpverlening, vroegsignalering, inzet op preventie en normalisatie - is eigenlijk al praktijk in Reusel-De Mierden.

Er wordt ook actief samengewerkt in de regio en wel op drie niveaus. Iedere samenwerking heeft verschillende taken en verantwoordelijkheden. Hoewel rollen en verantwoordelijkheden helder zijn belegd, is er in de praktijk veel afstemming nodig om de samenwerking soepel te laten verlopen. Het gaat bijvoorbeeld over afstemming tussen de gemeente Bladel en de andere Kempengemeenten (en met de uitvoeringsorganisatie GRSK), Samen voor Jeugd en 21voordejeugd. Dit alles maakt de samenwerking soms uitdagend.

Er zijn de afgelopen jaren veel beleidsdocumenten opgesteld, verdeeld over verschillende niveaus. Dit maakt dat het soms onvoldoende duidelijk is hoe dit beleid zich tot elkaar verhoudt. We zien ook dat dit beleid heldere doelen kent, maar tegelijkertijd nog wel streefwaarden mist (oftewel: wanneer zijn we tevreden?). Het nieuwe meerjarige beleidskader (dat ingaat vanaf 2026) zou hier wellicht een oplossing in kunnen bieden. Ook zou er in dat nieuwe beleidskader meer aandacht mogen komen voor de ervaring van inwoners, die we nu nog beperkt terugzien in het beleid en de voortgangsinformatie.

In de informatievoorziening richting de raad kan ook nog het een en ander worden verbeterd. De raad mist overzicht van het veld dat complex is en door externe factoren ook blijft groeien met initiatieven en complexer wordende vragen en zorg. Tegelijkertijd ligt daar ook een rol van de raad zelf om samen met het college en de organisatie te bepalen welke informatie zij willen ontvangen en op welke wijze dit wordt besproken. Bij een goede inhoudelijke behandeling is ook de organisatie gebaat, dit levert doorgaans ook duidelijkere kaders op.

Alles bij elkaar kunnen we niet anders dan vaststellen dat de gemeente Reusel-De Mierden (als onderdeel van de Kempengemeenten) met de goede dingen bezig is en de dingen ook zo goed mogelijk probeert te doen, met nog een paar aandachtspunten. Het zal de komende tijd met alle externe ontwikkelingen en krapper wordende budgetten vooral zaak zijn om te zorgen dat de dienstverlening op niveau blijft. Dat is al uitdaging genoeg. Zorg daarom dat alle stakeholders (dus ook de aanbieders) en de inwoners betrokken blijven en worden gehoord. De opgave dient in partnerschap opgelost te worden.

2.2 Deelconclusies

1. De beleidsdocumenten bevatten doelstellingen en indicatoren, maar deze moeten nog verder geconcretiseerd worden én worden voorzien van meetinstrumenten en streefwaarden.

In het Meerjarenbeleidskader jeugdhulp (MJBK) zijn doelstellingen benoemd. Bovendien wordt in het beleidskader een aantal indicatoren (op hoofdlijnen) genoemd om deze doelstellingen te volgen. Zowel de doelstellingen als de indicatoren kunnen nog een slag concreter gemaakt worden, bijvoorbeeld door meetinstrumenten en streefwaarden te benoemen. Dit is één van de aandachtspunten bij de herijking van het MJBK vanaf 1 januari 2026.

2. Er wordt intensief samengewerkt op verschillende niveaus in de regio. Het vraagt veel afstemming om de samenwerking (blijvend) soepel te laten verlopen.

Er wordt op het gebied van jeugdzorg samengewerkt op drie regionale niveaus: 1) Zuidoost Brabant (21voordejeugd), 2) Samen voor Jeugd en 3) de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK). Iedere samenwerking heeft verschillende taken en verantwoordelijkheden. Zo wordt de specialistische jeugdhulp ingekocht op het niveau van Samen voor Jeugd en is in het samenwerkingsverband van de GRSK een meerjarig beleidskader opgesteld. Hoewel rollen en verantwoordelijkheden helder zijn belegd over de verschillende niveaus, is veel afstemming nodig om de samenwerking soepel te laten verlopen. Het gaat bijvoorbeeld over afstemming tussen de gemeente Reusel-De Mierden en de andere Kempengemeenten, de GRSK en Samen voor Jeugd.

3. De afspraken uit de Hervormingsagenda Jeugd worden regionaal en lokaal vertaald in beleid en uitvoering.

De afspraken uit de Hervormingsagenda Jeugd worden zowel regionaal als lokaal vertaald naar beleid en uitvoering. Zo werkt de regio Samen voor Jeugd aan een nieuw meerjarenplan waarin de thema's uit de Hervormingsagenda terugkomen. Het CJG+ werkt al conform een groot deel van de principes uit de Hervormingsagenda, bijvoorbeeld op het gebied van "stevige lokale teams". In het vernieuwde MJBK worden de afspraken uit de Hervormingsagenda verwerkt.

4. Er is veel kennis en expertise in het CJG+, maar ook discussie over de administratieve vertaling van de inhoud.

Het CJG+ heeft veel kennis en expertise in huis. Ze bieden ook zelfstandig veel hulp en ondersteuning aan de inwoners van de gemeente Reusel-De Mierden. Maatschappelijke partners en zorgaanbieders waarderen deze kennis en expertise. Zo is er over het algemeen consensus over de noodzakelijke inhoudelijke stappen in gezinnen. Tegelijkertijd is er discussie over de administratieve vertaling van de inhoud, bijvoorbeeld over producten, beschrijvingen van producten, intensiteit en duur van de zorg. Maatschappelijke partners wensen hierin samen te werken op basis van vertrouwen en niet, zoals dat nu soms ervaren wordt, op basis van wantrouwen. Uit verschillende gesprekken blijkt dat dit niet zozeer wantrouwen is vanuit de gemeente, GRSK en CJG+, maar meer gebaseerd is op de hoge kennis en expertise in het CJG+.

5. Het zorggebruik in de jeugdzorg neemt in absolute en relatieve zin af in de periode 2021-2023, en wijkt niet significant af van het landelijk gemiddelde of het gemiddelde van de benchmarkgemeenten Eersel, Bladel en Oirschot.

Als we kijken naar de ontwikkelingen binnen de gemeente Reusel-De Mierden in de periode 2021-2023, dan is er volgens het CBS op alle vormen van jeugdzorg een afname van het gebruik, met uitzondering van jeugdhulp PGB, ambulante jeugdhulp op locatie. In 2021 maakten 315 jongeren gebruik van jeugdzorg (9,6% van het aantal jongeren). In 2023 maakten 310 jongeren gebruik van jeugdzorg (9,2% van het aantal jongeren). Ook het aantal jeugdzorgtrajecten in natura nam af: 410 in 2021 ten opzichte van 380 in 2023. Als we voor 2021-2023 kijken naar de jeugdzorg in de gemeente Reusel-De Mierden ten opzichte van Nederland, dan zien we dat Reusel-De Mierden veelal licht boven het landelijk

gemiddelde zit (1 à 2%). Alleen op jeugdhulp PGB scoort Reusel-De Mierden in 2023 licht onder het landelijk gemiddelde.

Als we Reusel-De Mierden vergelijken met de andere drie Kempengemeenten, dan ligt voor Reusel-De Mierden het percentage jongeren met jeugdhulp over het algemeen net boven of net onder het Kempengemiddelde (minder dan 0,3% verschil).

6. De gemeentelijke uitgaven aan jeugdzorg blijven in de periode 2025-2027 nagenoeg gelijk.

In de programmabegroting 2024-2027 valt jeugdzorg onder andere onder programma 6: sociaal domein. "In de programmabegroting vallen de baten en lasten voor Jeugdzorg onder andere onder taakveld 6.7 "maatwerkdienstverlening" en 6.8 "Geëscaleerde zorg". We hebben in het ambtelijk wederhoor vernomen dat op taakveld 6.7 € 2,32 miljoen is geraamd voor jeugdzorg en op taakveld 6.8 € 313.000, samen € 2.633.000 dus. Deze kosten zullen naar huidige inzichten redelijk op peil blijven. Backbone Academy en de jeugdcoaches worden genoemd als belangrijke onderdelen van de jeugdzorg, maar die kosten worden niet geraamd op taakveld 6.7 of 6.8. Het is bij ons niet bekend onder welk taakveld de kosten daarvan dan wel vallen.

7. De kosten voor de uitvoering stijgen bij de GRSK met 16%.

Uit de eerste marap 2024 en tweede berap 2023 blijkt dat voor de komende jaren in de vier Kempengemeenten meer geld nodig is voor de gehele jeugdzorg. Voor de gemeente Reusel-De Mierden geldt dat er structureel € 290.000 is toegevoegd aan de begroting vanaf 2025 en verder. Dit komt neer op circa 16% van de begrote uitvoeringskosten. Voor meer gedetailleerde informatie, zie tabel 5. De grootste mutaties vinden plaats op het taakveld jeugdhulpbehandeling (+ € 210.000), jeugdhulp begeleiding (+ € 60.000) en jeugdbescherming (+ € 60.000). Op jeugdhulp met verblijf overig wordt met - € 40.000 afgeraamd. Hiermee rijst de vraag in hoeverre de 16% bijraming van de GRSK al is verwerkt in de begroting voor 2024 en verder (zie punt 6 hierboven).

8. Nader onderzoek naar de doelgroep is nodig om goed inzicht te krijgen in waarom de bijraming van de middelen voor de GRSK noodzakelijk was.

Volgens de marap worden de extra middelen die nodig zijn bij de GRSK met name veroorzaakt door een combinatie van meer verwijzingen, een langere behandelduur en toegenomen zorgzwaarte. Als dit klopt, dan vraagt dit om een nadere analyse van de doelgroep. Zijn jeugdigen bijvoorbeeld meer 'zorgbehoeftig' geworden, of houden aanbieders jongeren misschien langer in behandeling en indiceren ze zwaarder dan vroeger? Een uitgebreide analyse van de doelgroep viel buiten de scope van dit onderzoek, maar wij bevelen aan om hier in de toekomst wel nader onderzoek naar te doen.

9. De gemeente heeft qua resultaat (cijfermatig) een aardig beeld, maar raadsleden hebben weinig zicht op het effect (de impact) in de samenleving.

De gemeente heeft qua resultaat (cijfermatig) een aardig beeld, maar zicht op wat het uiteindelijke effect (de impact) in de samenleving is, ontbreekt nog voor de raad. Er worden jaarlijks cliëntervaringonderzoeken gehouden, maar de resultaten hiervan zijn beperkt bruikbaar, mede door de lage respons. Ook worden de cijfers alleen op het niveau van De Kempen gegeven, zodat er geen informatie op gemeenteniveau beschikbaar is. In het wederhoor is aangegeven dat uitsplitsingen per gemeente straks wel mogelijk zijn.

10. Er is een uitgebreide informatievoorziening, maar toch krijgt de raad weinig grip op het thema.

Er is een uitgebreide informatievoorziening vanuit de planning-en-controlcyclus, waarin veel cijfermatige informatie wordt gedeeld (onder andere via de maraps en beraps). Ook rapporteert het college veelvuldig via raadsmededelingen. De voortgang is ondanks alle informatie op dit moment niet goed te volgen voor raadsleden omdat de duiding van de cijfers mist.

De raad mist ondanks alle informatie overzicht van het veld en staat ver van de praktijk. Er is voor raadsleden op dit moment geen goed beeld te vormen van de uitvoering en de kwaliteit van de dienstverlening; daarmee is er ook geen grip. Het is een complex en majeur onderwerp waarvoor het als lekenbestuur ondanks alles lastig blijft om goed te kunnen controleren en kader te stellen.

11. De raad voelt zich niet goed geëquipeerd in de rol van kadersteller en controleur.

Jeugdbeleid is een lastige en complexe opgave die meerdere beleidsterreinen raakt, waardoor het voor raadsleden soms moeilijk is te doorgronden.

Uit het onderzoek komt naar voren dat raadsleden hun rol als kadersteller en controleur wel pakken, maar dat ze zich niet altijd volledig geëquipeerd voelen in die rol.

Er is weinig gebruikgemaakt van de (bij)sturingsinstrumenten, wel is er stevig maar constructief over het onderwerp gesproken tussen raad en college. Om in de toekomst beter te kunnen kader stellen en controleren is meer kennis en expertise nodig over het thema, dat niet alleen complex is, maar ook aan veel verandering onderhevig is. De organisatie en uitvoerings- en zorgpartijen hebben in het verlengde hiervan ook de wens uitgesproken om vaker van gedachten te wisselen met de raad, om hen zo beter mee te nemen in de mogelijke implicaties van nieuwe (beleids)ontwikkelingen.

12. Er is geen samenwerking of afstemming met andere raden in de regio.

Op dit moment is er geen regionale afstemming tussen de gemeenteraden. Er vindt buiten het jaarlijkse Kempencongres dat georganiseerd wordt door de regio, geen informatieuitwisseling of afstemming plaats tussen de raden. Er wordt dus ook niet gezamenlijk nagedacht over zienswijzen of doelstellingen voor de inkoop van jeugdhulp. Dat lijkt - gezien het feit dat de gemeenten voor dezelfde opgave staan en daarin samen optrekken, een gemiste kans. Zeker omdat de raad juist meer aan de voorkant betrokken wil worden. Tegelijkertijd hebben de geïnterviewde raadsleden dit zelf niet als een gemiste kans genoemd.

2.3 Aanbevelingen

Op basis van de hierboven geformuleerde conclusies komt de Rekenkamer tot de volgende aanbevelingen.

1. College en raad: Formuleer scherpe doelstellingen, indicatoren, meetinstrumenten en streefwaarden.

De eerste aanbeveling is er een die vaker wordt gedaan, maar wel zeer relevant is richting het nieuwe beleidskader voor 2026. Hoewel de beleidsdocumenten doelstellingen en indicatoren bevatten, zijn deze nog op hoofdlijnen geformuleerd. Het opstellen van onder andere het vernieuwde Meerjarenbeleidskader jeugdhulp (MJBK) biedt een mooie kans om een concretiseringsslag te maken en de doelstellingen te voorzien van scherpe indicatoren, meetinstrumenten en streefwaarden.

Deze concretiseringsslag dient nadrukkelijk een coproductie te zijn van college en raad. De gemeenteraad krijgt zo de gelegenheid om zijn kaderstellende verantwoordelijkheid in te vullen. Bovendien bieden scherpe beleidsdoelstellingen meer handvatten om de inhoudelijke voortgang in de jeugdhulp te volgen en hierop te sturen.

2. College: Verbind de verschillende beleidsstukken nadrukkelijk met elkaar, in beleid en uitvoering.

Er is veel beleid opgesteld dat raakt aan het leven van jeugd en gezin. Ook is het beleid op verschillende niveaus vastgelegd, zoals de samenwerking op het niveau van Zuidoost Brabant, Samen voor Jeugd en de GRSK. Het is belangrijk om deze verschillende beleidsstukken met elkaar te verbinden en de gelaagdheid inzichtelijk te maken: hoe verhouden de beleidsdocumenten van de verschillende niveaus zich tot elkaar?

Een aantal beleidsdocumenten, zoals het meerjarenplan van Samen voor Jeugd, is in ontwikkeling. Dit biedt een mooie kans om deze gelaagdheid en de onderlinge verhouding van beleid inzichtelijk te maken.

3. College: Ga met Samen voor Jeugd en (een vertegenwoordiging van) maatschappelijke partners om tafel om de administratieve vertaling van de inhoud te stroomlijnen.

Er gaat (te veel) tijd verloren aan de administratieve vertaling van de inhoud. Op dit moment leven er verschillende beelden, bijvoorbeeld tussen zorgaanbieder en CJG+, over welk product het beste past bij welke situatie. Het is belangrijk om hier (meer) overeenstemming over te krijgen.

Hier zijn de GRSK (CJG+), Samen voor Jeugd (inkoopafspraken) en (een vertegenwoordiging van) zorgaanbieders voor nodig. Uiteindelijk kan toegewerkt worden naar gezamenlijke werkafspraken over de administratieve vertaling van inhoud naar producten. Het is essentieel voor zorgaanbieders om hier zoveel mogelijk regionaal in op te trekken, zodat de toegangsteams (zoveel mogelijk) een uniforme werkwijze hanteren.

4. College: Richt een degelijke effectmeting in en betrek hierin cliëntervaring.

Op dit moment is er nog geen sprake van een goede effectmeting, de gemeente heeft vooral resultaten in beeld. De behoefte van zowel de raad als uitvoerende partijen is om meer gevoel en beeld te krijgen bij de echte impact in de samenleving.

Omdat er op dit moment clientervaringsonderzoeken worden gehouden met beperkte relevantie, stellen we voor om de komende tijd vooral in te zetten op meer kwalitatieve onderzoeken, waarin echt met cliënten zelf doorgevraagd kan worden naar de ervaring en tevredenheid. Dit kan vanuit de Kempengemeenten geïnitieerd worden, maar zorg ook dat er uitsplitsing op gemeentelijk niveau gemaakt kan worden.

Ook zou het interessant kunnen zijn om een jongerenraad op te richten die over de schouder van de gemeente heen kijkt en ongeraagd en gevraagd advies kan geven. Zie bijvoorbeeld de Experienced Experts (ExpEx, <https://www.expex.nl/>). We begrijpen dat er op het niveau van 21voordejeugd al initiatieven worden ondernomen. Vanuit 21voordejeugd wordt een paar keer per jaar 'speak and eat' georganiseerd. Dit zijn gesprekken over jeugdzorg tussen wethouders en jongeren. Dit doen ze met jongeren die ook zelf jeugdhulp ontvangen. Dit soort initiatieven kunnen uiteraard ook op lokaal niveau worden geïnitieerd.

5. College: Betrek de gemeenteraad bij het inrichten van de informatievoorziening.

Het is belangrijk dat de raad kan bepalen hoe en wanneer hij wordt ingelicht over zowel de inhoudelijke taakuitvoering als de voortgang op de doelen en indicatoren.

Jeugdhulp is een complex onderwerp. Om de kaderstellende en controlerende taak goed te kunnen uitvoeren, is naast voldoende informatie ook voldoende begrip van het thema nodig om deze informatie te duiden. De gemeenteraad kan zich, bijvoorbeeld in een expertsessie of in regionale bijeenkomsten (met ook onafhankelijke experts van buiten), beter laten informeren.

Denk hierbij ook aan stages en werkbezoeken. Een interessante best practice is bijvoorbeeld ISD Bollenstreek. In de Bollenstreek werken vier gemeenten samen in het Sociaal Domein van de organisatie ISD Bollenstreek. De ISD heeft flink geïnvesteerd in het betrekken van de raad bij de uitvoering. Zo organiseren zij voor alle raadsleden regelmatig werkbezoeken en bieden zij stages aan voor raadsleden om mee te lopen bij de consultants. Het is mogelijk om mee te lopen met de professionals en intakegesprekken of huisbezoeken bij inwoners mee te maken. Een dergelijke kijk in de keuken heeft ervoor gezorgd dat de raadsleden de ISD Bollenstreek als een transparante organisatie ervaren die proactief informatie deelt, en waardoor zij bovenal gevoel hebben gekregen bij de uitvoeringspraktijk.

6. Raad: Initieer een regionaal platform voor raadsleden.

Ondanks dat dit door de raad niet is uitgesproken als grote wens, adviseren wij toch om een regionaal platform of meer samenwerking voor raadsleden te initiëren. Het zou de grip voor de gemeenteraad op strategisch niveau enorm versterken als er een platform of een andere vorm van samenwerking wordt georganiseerd op regionaal niveau.

Via dit platform zouden raadsleden informatie kunnen uitwisselen, zienswijzen, moties en amendementen kunnen doornemen maar ook technische vragen kunnen voorbereiden. Op dit vlak zou ook de griffie een rol kunnen spelen.

DEEL II

NOTA VAN BEVINDINGEN

H3 | Onderzoeksverantwoording

Deel II van het rapport gaat gedetailleerder in op de bevindingen waarop de conclusies en aanbevelingen in Deel I zijn gebaseerd. Deel II kent de volgende hoofdstukindeling:

- Hoofdstuk 3: Onderzoeksverantwoording
- Hoofdstuk 4: Taken voor de gemeente op het gebied van jeugdhulp
- Hoofdstuk 5: Beleid en doelstellingen
- Hoofdstuk 6: Organisatie en uitvoering
- Hoofdstuk 7: Resultaten
- Hoofdstuk 8: Evaluatie en verantwoording

In de bijlagen is de informatie opgenomen waarnaar in de tekst wordt verwezen. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe het onderzoek is uitgevoerd.

3.1 Hoofdvraag en deelvragen

De Rekenkamer heeft de volgende centrale hoofdvraag geformuleerd:

Is er sprake van doeltreffende en doelmatige jeugdzorg in de Kempengemeenten en wordt er goed voorgesorteerd op de afspraken uit de Hervormingsagenda Jeugd?

De centrale vraagstelling valt uiteen in vijf thema's waaronder de verschillende deelvragen vallen.

Beleid

1. Is er sprake van helder geformuleerd en vastgesteld beleid, met duidelijke doelen en kaders?
2. Op welke wijze is dit beleid concreet vertaald naar de uitvoering, i.c. naar werkafspraken, aanbestedingen, verordeningen, beleidsregels, et cetera?

Organisatie en uitvoering

3. Hoe zijn de jeugdhulp (inclusief de toegang en verwijzing) en preventie georganiseerd?
4. Op welke wijze vindt er regie en aansturing van de uitvoering plaats?
5. Hoe is de samenwerking met ketenpartners en hoe verloopt deze?

Resultaten en ervaren effecten

6. In hoeverre heeft de gemeente zicht op de ontwikkeling van de cliëntenpopulatie en het zorggebruik? Hoe is de ontwikkeling van de (gemiddelde) zorgzwaarte en duur van zorg? Hoe verhoudt zich deze ontwikkeling ten opzichte van andere vergelijkbare gemeenten?

7. Hoe zijn het kostenniveau en de kostenontwikkeling ten aanzien van de (uitvoering van de) jeugdzorg en zijn deze vergelijkbaar met gemeenten van vergelijkbare omvang en structuur?
8. Zijn de resultaten van het jeugdbeleid in beeld?

Evaluatie

9. Op welke wijze worden gemeenteraden (door hun colleges) geïnformeerd en in staat gesteld de uitvoering te controleren of het beleid bij te stellen?
10. Hoe heeft de gemeenteraad invulling gegeven aan zijn taken?
11. Is het de verwachting dat de afzonderlijke gemeenten invulling kunnen geven aan de afspraken die zijn gemaakt tussen Rijk en VNG in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd, zowel inhoudelijk als wat betreft beoogde financiële opbrengsten?

Scope van het onderzoek

In het onderzoek worden regelmatig de termen jeugdzorg en jeugdhulp gebruikt. Jeugdzorg is alle jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Jeugdhulp betreft alle vormen van hulp aan jeugdigen, zowel ambulant als residentieel, zonder jeugdbescherming en jeugdreclassering. De focus in dit onderzoek ligt op jeugdhulp. Dit betekent dat jeugdbescherming en jeugdreclassering buiten beschouwing worden gelaten (in hoofdstuk 4 gaan we hier verder op in).

In dit onderzoek is vooral geprobeerd om in beeld te brengen hoe het beleid in de praktijk wordt uitgevoerd. Daarbij is onderzocht wat de ervaring van zowel intern betrokkenen (beleid) als de professionals is (zoals medewerkers van het CJG+, WIJzer en POH-GGZ jeugd). Tweede focuspunt betreft de mate waarin wordt voorgesorteerd op de afspraken uit de Hervormingsagenda.

Kempengemeenten gaat in dit onderzoek over de gemeenten Bladel, Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden. Bergeijk valt niet onder de scope van het onderzoek, terwijl deze gemeente wel samenwerkt met Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden, bijvoorbeeld in het gezamenlijk beleidskader, de organisatie van CJG+ en taken en verantwoordelijkheden van de GRSK.

3.2 Onderzoeksmethoden

Voor het verzamelen van de benodigde informatie en het beantwoorden van de onderzoeksvragen zijn verschillende onderzoeksmethoden gebruikt.

Deskresearch

Op basis van een zeer uitvoerige documentenstudie hebben we het jeugdbeleid en de organisatie hiervan in kaart gebracht. Vervolgens zijn op basis van de documentenstudie topiclijsten opgesteld voor de interviews met betrokkenen. Een complete lijst van de bestudeerde documenten is opgenomen in **bijlage 2**.

Interviews met stakeholders

Voor verdieping en nadere duiding zijn 30, veelal, groepsgesprekken gehouden. Er zijn intern gesprekken gevoerd met medewerkers van de ambtelijke organisatie, de verantwoordelijk portefeuillehouder en de gemeenteraad. Maar er is ook gesproken met extern betrokkenen zoals medewerkers van het CJG+ en WIJzer, verschillende jeugdhulp- en zorgprofessionals, een vertegenwoordiging van de regio GRSK en Samen voor Jeugd, POH-GGZ jeugd, et cetera. De complete lijst van geïnterviewde personen is te vinden in bijlage 3. Voor de interviews met intern en extern betrokkenen hebben we topiclijsten gehanteerd.

H4 | Taken van de gemeente op het gebied van jeugdhulp

In dit hoofdstuk zetten we uiteen wat de Jeugdwet behelst, welke taken de gemeente toebedeeld heeft gekregen en waar de gemeenteraad een rol in kan spelen. Ook wordt de landelijke context besproken op basis van recente onderzoeken.

Jeugdzorg is een verzamelnaam voor jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Jeugdbescherming en jeugdreclassering worden in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Dit komt door het unieke karakter van deze vormen van hulp en de grote schaal (regionaal en bovenregionaal) waarop jeugdbescherming en jeugdreclassering wordt georganiseerd. De vier gemeenteraden in dit onderzoek hebben weinig directe invloed hierop.

4.1 Verantwoordelijkheden en afspraken

Op grond van de Jeugdwet zijn gemeenten sinds januari 2015 verantwoordelijk voor de hulp aan en zorg voor kinderen, jeugdigen en hun ouders bij opgroei- en opvoedproblemen. Gemeenten bepalen zelf hoe zij de jeugdhulp lokaal inrichten. Zij organiseren de toegang tot de jeugdhulp, zelfstandig of in samenspraak met andere gemeenten. Ook kopen gemeenten in (boven)regionaal verband hulp in bij jeugdhulpaanbieders en Gecertificeerde Instellingen.

Verschillende organisaties bieden hulp en ondersteuning aan jeugdigen. Gemeenten hebben verschillende rollen ten opzichte van deze organisaties. Soms treedt de gemeente op als opdrachtgever, soms als partner en in andere gevallen hebben gemeenten geen directe betrokkenheid. Inwoners opereren op het niveau “informeel” met minimale inmenging van de gemeente. Toch wordt hier door middel van informele netwerken van alles ondernomen en opgelost. Bij “georganiseerd informeel” zijn de informele netwerken omgezet in een organisatievorm, bijvoorbeeld een kerk, inwonersorganisatie of sportvereniging. Gemeenten zijn hierbij vaak indirect betrokken, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van een (sport)accommodatie of (kleine) subsidie. Organisaties met een overeenkomst of (grote) subsidierelatie met de gemeente vallen onder “georganiseerd formeel”. Het gaat bijvoorbeeld over de jeugdgezondheidszorg, onderwijs en kinderopvang. Deze drie niveaus zijn allemaal vrij toegankelijk voor inwoners. Dit betekent dat er geen officiële verwijzing nodig is, maar dat inwoners eenvoudig kunnen binnenlopen voor hulp en ondersteuning.

Inwoners hebben voor specialistische jeugdhulp van zorgaanbieders een verwijzing nodig. Vanuit de Jeugdwet zijn de gemeenten, huis-, jeugd- en kinderartsen, Gecertificeerde Instellingen en de kinderrechter gemachtigd om te verwijzen naar specialistische jeugdhulp. Gemeenten sluiten contracten af met zorgaanbieders waarin afspraken staan over onder andere kwaliteit van de specialistische jeugdhulp. Gemeenten treden op als opdrachtgever. In figuur 1 gaat dit over het bovenste deel van de piramide.

Figuur 1 Ondersteuning aan jeugdigen op verschillende niveaus

De verschillende vormen van hulp worden ook op verschillende geografische niveaus ingedeeld. Over het algemeen geldt: hoe hoger in de piramide, hoe groter het schaalniveau. De eerste drie niveaus zijn voornamelijk op gemeentelijk niveau georganiseerd. Inwoners van de gemeenten Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden kunnen terecht bij het CJG+ voor hun vragen over opvoeden en opgroeien. Het CJG+ is onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK). Oirschot organiseert de gemeentelijke toegang zelfstandig. Daar kunnen inwoners terecht bij WIJzer.

Voor JeugdzorgPlus (JZ+), Jeugdbescherming en Jeugdreclassering (JB&JR), Crisis en Coördinatie Spoedeisende Zorg, Veilig Thuis (VT), Beschermtafel en het Regionaal Expert Team (RET) wordt samengewerkt in Zuidoost Brabant (ZOB), één van de 42 jeugdzorgregio's die door het Rijk zijn aangewezen. De inkoop van (hoog)specialistische jeugdhulp en jeugdhulp met verblijf wordt op het niveau van Samen voor Jeugd² vormgegeven. De samenwerking Kempengemeenten (GRSK) verzorgt allerlei taken in het sociaal domein voor de Kempengemeenten, waaronder het CJG+, maar ook de zorgadministratie voor de vier Kempengemeenten in het kader van dit onderzoek.

4.2 Wat de gemeente dient te regelen

Gemeenten bepalen zelf hoe zij de jeugdhulp lokaal inrichten. Daarvoor moet onder meer het volgende georganiseerd worden:

1. Vertalen van de Jeugdwet naar lokaal beleid, met daarin aandacht voor preventie, lokale collectieve voorzieningen, de inrichting van de toegangsteams en de samenwerking met huisartsen. Daarvoor schrijft de gemeente een lokale beleidsnota.
2. Toegang tot jeugdhulp organiseren en beleidsregels/verordening opstellen.
3. Contractering/inkoop jeugdhulp bij zorgaanbieders, inclusief contractmanagement.
4. Administratieve organisatie (beschikkingen, afhandeling facturatie, monitoring).

² <https://www.regiosamenvoorjeugd.nl/>. In de regio Samen voor Jeugd werken de gemeenten Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Eersel, Eindhoven, Heeze-Leende, Oirschot, Reusel-De Mierden en Valkenswaard samen.

Punt 1, het beleidskader, wordt in de vier gemeenten verschillend vormgegeven. De gemeenten Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden hebben hun ambities gebundeld in het Meerjarenbeleidskader jeugdhulp (MJBK). De gemeente Oirschot heeft de doelstellingen voor de jeugd vastgelegd in het beleidsplan "Opvoeden en Opgroeien 2024-2027". Bovendien is er sprake van regionaal beleid, zoals de regiovisie jeugdhulp. Ook zijn er allerlei lokale beleidsdocumenten die bijdragen aan de jeugdhulp, zoals de Lokale Educatieve Agenda (LEA), Beleidskader Sociaal Domein Reusel-De Mierden.

De taken onder **punt 2**, het organiseren van de gemeentelijke toegang tot jeugdhulp, organiseren Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden in het CJG+. WIJzer is de gemeentelijke toegang tot jeugdhulp in Oirschot.

Op het niveau van Samen voor Jeugd en Zuidoost Brabant (ZOB, J42 regio) wordt zorg ingekocht en het contractmanagement georganiseerd, **punt 3**. Hoe hoger het specialisme, hoe groter de schaal. Zo worden JZ+ en JB&JR op het niveau van ZOB georganiseerd. Onder andere de basis GGZ, gezinsbehandeling en begeleiding worden op het niveau van Samen voor Jeugd vormgegeven.

De administratie, **punt 4**, wordt voor de vier gemeenten grotendeels uitgevoerd door de GRSK. Dit betekent dat zij onder andere de beschikkingen opstellen, verantwoordelijk zijn voor het berichtenverkeer en de monitoring op zich nemen.

4.3 Landelijke ontwikkelingen en onderzoek

Hervormingsagenda

Sinds de decentralisatie hebben gemeenten te maken met een oplopende vraag naar jeugdzorg en het oplopen van de gemiddelde zorgzwaarte. In 2023 zijn het Rijk en de VNG een Hervormingsagenda³ overeengekomen die mede een bijdrage moet leveren aan een verbetering van de jeugdzorg en het oplossen van financiële tekorten bij gemeenten.

Het doel van de Hervormingsagenda Jeugd is tweeledig:

1. Betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is.
2. Een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel.

De Hervormingsagenda is een vijfjarenplan dat er onder meer voor moet zorgen dat de specialistische hulp voor de meest kwetsbare kinderen beter georganiseerd wordt, er expliciet keuzes worden gemaakt over de reikwijdte van de jeugdhulp en er betere afspraken worden gemaakt rondom kwaliteit, dataverzameling en monitoring. Er vallen allerlei (landelijke) projecten onder de uitvoering van de Hervormingsagenda. Zo wordt er op dit moment gewerkt aan de "Algemene maatregel van Bestuur (AmvB) zorgvormen". Hierin wordt geregeld welke vormen van zorg in ieder geval regionaal moeten worden ingekocht. Naar verwachting geldt deze nieuwe AmvB vanaf 1 januari 2025.

IZA en GALA

Het IZA⁴ stelt stevige ambities voor gezonde zorg. Samenwerking is een belangrijk instrument in het akkoord om tot de gezonde zorg te komen. Vooral de opgaven 'samenwerking sociaal domein', 'huisartsenzorg' en 'GGZ' én 'gezond leven en preventie' raken aan het uitvoeren van de jeugdhulp. Onder andere de domeinoverstijgende samenwerking wordt gestimuleerd, maar ook het investeren in het versterken van de sociale basis. Bovendien heeft het akkoord aandacht voor het fysieke, mentale en maatschappelijke welzijn van mensen. Dit wordt onder andere beïnvloed door de leefomgeving, leefstijl en de mate waarin iemand kan meedoen. Voor de uitwerking van het IZA zijn per regio zogenaamde regiobeelden (hoe staat het ervoor?) en regioplannen (wat gaan we doen?) opgesteld.

³ <https://open.overheid.nl/documenten/addec5d5-279c-40de-b607-7b64e8441602/file>

⁴ Het IZA is [hier](#) op te vragen.

Gemeenten, GGD'en, zorgverzekeraars en VWS werken samen vanuit GALA⁵ om een gezond en actief leven voor burgers te realiseren. Het versterken van de sociale basis is één van de kernpunten uit het akkoord. Zo is het onder andere een vereiste uit het akkoord dat iedere gemeente uiterlijk in 2024 een beleidsplan over de sociale basis opstelt. Met de komst van het GALA worden zoveel mogelijk ambities en kaders gebundeld om de aanpak van een gezond en actief leven te uniformeren.

Voor het verder uitwerken (en realiseren) van de ambities uit IZA en GALA zijn SPUK-middelen beschikbaar. De verdeling van de SPUK-middelen over gemeenten is gebaseerd op het inwonertal en het aantal inwoners met gezondheidsachterstanden (gebaseerd op inkomensniveau en opleidingsniveau).

Rol van de raad bij uitvoering van de Jeugdwet

Veel gemeenteraden zoeken naar manieren om beter zicht te krijgen op en sturing te geven aan de (financiële) ontwikkelingen in de jeugdhulp. Zij lopen daarbij tegen verschillende uitdagingen aan. In 2020 concludeerde de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) in een onderzoek naar de sturende rol van gemeenteraden in het sociaal domein dat zorgthema's, zoals de jeugdhulp, nog steeds een weinig politiek karakter hebben. Dit geldt zowel voor de achterliggende visie op deze taken als voor de afwegingen die gemeenten moeten maken om de schaarse middelen over het sociaal domein te verdelen. Dit heeft volgens de ROB verschillende oorzaken, waaronder de aard van het onderwerp:⁶ *'Gemeenteraadsleden willen zo goed mogelijke zorg en ondersteuning voor iedere bewoner en vinden het moeilijk om daarin (politieke) keuzes te maken. Hun terughoudendheid heeft onder andere te maken met het gegeven dat iedere keuze in beleid het leven van kwetsbare inwoners kan raken. Het wordt nog lastiger als de uitkomst van keuzes in beleid moeilijk te voorspellen blijkt.'*

Daarnaast, zo concludeert de ROB, is er niet veel alternatief om uit te kiezen als kadernota's en beleidsnota's vooral als hamerstuk worden voorgelegd aan raadsleden zonder dat zij zorgvuldig meegenomen zijn in het proces dat daaraan vooraf gaat.

Ook worstelen gemeenteraden met hun plek in de regionale samenwerkingsverbanden en hebben ze te maken met het Rijk dat tussen de alledaagse hectiek door ingrijpt en, zonder dat daarbij altijd wordt gezocht naar afstemming, aanpassingen in de wet- en regelgeving doet. Hierdoor wordt de sturingsruimte van raadsleden en hun gevoel van eigenaarschap over beleid in het sociaal domein beperkt.

In de Kempengemeenten zien we dit eveneens terug. Het is ingewikkeld voor de raadsleden om voldoende grip te krijgen op al die ontwikkelingen die spelen in de jeugdhulp. Bovendien resulteren regionale processen in documenten waar gemeenteraadsleden alleen nog kleine aanpassingen in kunnen doen, omdat anders de regionale uniformiteit in gevaar komt. Meer hierover is te lezen in hoofdstuk 8.

⁵ Het GALA is [hier](#) op te vragen.

⁶ ROB, *Decentrale taak is politieke zaak. Naar een sturende rol van de gemeenteraad in het sociaal domein*, 2020, p.4.

H5 | Beleid en doelstellingen

In dit hoofdstuk wordt beschreven welk beleid regionaal en lokaal is vastgesteld over jeugdhulp. Er is getoetst of het beleid concrete doelstellingen bevat die zijn geoperationaliseerd in bijvoorbeeld indicatoren en meetinstrumenten. Allereerst wordt het regionale beleid onder de loep genomen. Het gaat bijvoorbeeld over de regiovisie Samen voor Jeugd en het Meerjarenbeleidskader. Hierop volgt het lokaal beleid. In dit hoofdstuk worden de volgende deelvragen beantwoord:

Beleid	
1. Is er sprake van helder geformuleerd en vastgesteld beleid, met duidelijke doelen en kaders?	• De regiovisie en het lokale beleidskader zijn met elkaar verbonden. • De thema's vanuit de regionale agenda en visie zijn doorvertaald naar het lokale beleidsplan. • Het beleidskader is vastgesteld en actueel. • De beoogde maatschappelijke effecten zijn expliciet benoemd. • Relaties met andere beleidsterreinen zijn expliciet benoemd en duidelijk gemaakt. • De raad heeft mee kunnen denken en beslissen in het kader van zijn kaderstellende rol. • Maatschappelijke instellingen en ketenpartners hebben mee kunnen denken vanuit hun adviseursrol in de totstandkoming van het beleid.
2. Op welke wijze is dit beleid concreet vertaald naar de uitvoering, i.c. naar werkafspraken, aanbestedingen, verordeningen, beleidsregels, et cetera?	• Het beleid is doorvertaald naar uitvoeringsbeleid en -plannen. • De doelen zijn benoemd en SMART geformuleerd (of SMT). • Er zijn prognoses van de zorg- en behoefteontwikkeling. • De gemeente heeft op enige wijze input vanuit cliënten (en hun ouders) meegenomen bij het opstellen van het beleid.

De belangrijkste bevindingen in dit hoofdstuk zijn:

- Het jeugdbeleid in Reusel-De Mierden krijgt op verschillende niveaus vorm. Op regionaal niveau (Samen voor Jeugd) wordt gewerkt aan een meerjarig beleidsplan, is een regiovisie vastgesteld en is een transformatieplan opgesteld. De Kempengemeenten hebben in samenwerking met de GRSK het Meerjarenbeleidskader jeugdhulp (MJBK) vastgesteld. Over zijn de afgelopen jaren veel beleidsdocumenten opgesteld, verdeeld over verschillende niveaus. In de beleidsdocumenten is het onvoldoende duidelijk hoe al het beleid zich tot elkaar verhoudt.
- In het MJBK zijn doelstellingen benoemd en een aantal indicatoren (op hoofdlijnen) om deze doelstellingen te volgen. Deze doelstellingen bieden een mooie basis om een concretiseringsslag te maken, bijvoorbeeld in de indicatoren, meetinstrumenten en streefwaarden. Dit is één van de aandachtspunten bij de herijking van het MJBK vanaf 1 januari 2026.
- Het beleid is vertaald in concrete procedures, processen en werkinstructies voor de professionals van het CJG+. De uitvoeringsdocumenten worden voortdurend geüpdatet, bijgehouden en aangevuld. Regelmatig worden de werkinstructies onder de loep genomen en wordt gezocht naar een manier om het efficiënt te bundelen, bijvoorbeeld in een handboek.

5.1 Is er sprake van helder geformuleerd en vastgesteld beleid, met duidelijke doelen en kaders?

Het jeugdzorgbeleid is op verschillende niveaus op- en vastgesteld. Op het niveau van Zuidoost Brabant werken 21 gemeenten samen op (zeer) specialistische hulp en ondersteuning aan jeugdigen, zoals JB&JR en JZ+. Op dit niveau zijn de afspraken vastgelegd in het werkplan 21voordejeugd. Vanwege de focus van dit onderzoek op het lokale niveau van De Kempen wordt dit bovenregionale beleid (Zuidoost Brabant) buiten beschouwing gehouden.

De regio is bezig met een nieuw meerjarenplan

Iedere regio heeft in het kader van de **Norm voor Opdrachtgeverschap** een regiovisie opgesteld met afspraken over de samenwerking, de beschikbaarheid van jeugdzorg en randvoorwaarden (zoals administratie en inkoop). De gemeenten in Samen voor Jeugd hebben dit in januari 2023 vastgelegd in de regiovisie jeugdhulp 2023-2026. De regiovisie benoemt vijf leidende principes:

- We voorkomen specialistische jeugdhulp door in te zetten op preventie.
- We werken datagedreven.
- We versterken de onderlinge relatie, bestuurlijk en op alle andere lagen binnen de regio.
- Jeugdigen kunnen opgroeien en zich ontwikkelen in hun eigen omgeving, het liefst 'thuis'.
- Jeugdigen krijgen de juiste hulp op maat.

Deze leidende principes sluiten aan bij de thema's uit het **transformatieplan Samen voor Jeugd**: 'dichtbij', 'thuis' en 'integraal'. De regio Samen voor Jeugd werkt op dit moment (2024) aan het opstellen van een meerjarenplan (en meerjarenbegroting), waarin ook de thema's uit de hervormingsagenda terugkomen. Vier thema's komen terug in dit meerjarenplan:

- Jeugdhulp voor de meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen.
- Jeugdhulp steviger aan aanpalende domeinen en meer integraliteit.
- Jeugdigen groeien thuis op of zo nabij mogelijk.
- Verbeteren van organisatie en inkoop.

De invulling van de vier thema's wordt in samenspraak met gemeenten, zorgaanbieders, ervaringsdeskundigen en andere betrokkenen opgesteld. Het meerjarenplan is naar verwachting in Q1 van 2025 afgerond.

Het jeugdbeleid is actueel, maar vraagt nog om een concretiseringsslag

De gemeenten Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden hebben de ambities en doelstellingen voor de jeugdhulp vastgelegd in het **Meerjarenbeleidskader jeugdhulp (MJBK) 2020-2024**. Het jeugdbeleid wordt in de Kempengemeenten voorbereid door de individuele gemeenten in afstemming met de GRSK. Het MJBK bevat zes actielijnen waarop ingezet wordt op:

- Betere toegang tot jeugdhulp.
- Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien.
- Kinderen kansen bieden zich te ontwikkelen.
- Kwetsbare jeugdigen beter op weg helpen zelfstandig te worden.
- Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt.
- Investeren in vakmanschap van de jeugdprofessional.

Al deze actielijnen zijn voorzien van maatschappelijke resultaten en indicatoren. Een voorbeeld van een maatschappelijk resultaat is "Kinderen en gezinnen worden snel geholpen" (MJBK, pagina 16). Hier hoort de indicator "Ik ben snel geholpen" en "Doorlooptijd besluit CJG+ - start arrangement" (MJBK, pagina 17) bij. Ook wordt op iedere actielijn gerapporteerd vanuit de GRSK aan de individuele gemeenten. Tegelijkertijd zijn niet aan alle actielijnen (voldoende) heldere indicatoren gekoppeld. Bovendien zijn niet overall streefwaarden en meetinstrumenten (zoals interviews, enquêtes of cijfers) toegevoegd. Hierdoor ontbreekt een referentiekader: waar meten we de voortgang van het beleid aan?

Wat is daarnaast de definitie van snel geholpen? Gaat dit om een vaste termijn of ga je aan mensen vragen of ze voldoende snel geholpen zijn? In [hoofdstuk 7](#) wordt dit verder uitgewerkt.

Het is verder een uitdaging om de relatie tussen de uitvoering en de actielijnen voldoende te onderbouwen. Hoe weet je immers of de verandering in de samenleving het resultaat is van een interventie? Bij enkele afgebakende initiatieven, zoals de pilot met de huisartsen, lukt het beter om de relatie te leggen tussen de interventie en het resultaat. Dit heeft te maken met het gesloten systeem waarbinnen de huisarts werkt. Eventuele resultaten zijn bijvoorbeeld terug te zien in de verwijsinformatie vanuit de huisarts naar de maatwerkvoorzieningen.

Inmiddels is het MJBK verlengd tot 1 januari 2026, er is dus sprake van actueel beleid. Wel wordt het MJBK op dit moment geëvalueerd (nog niet beschikbaar voor dit rekenkameronderzoek). Op basis van deze evaluatie wordt toegewerkt naar een nieuw beleidskader voor de periode 2026-2030. De Kempengemeenten bouwen verder op de actielijnen uit het huidige MJBK. In het herijkte MJBK wil de organisatie meer concrete indicatoren koppelen aan de actielijnen zodat de uitvoering in de Kempen gericht te volgen is.

De lokale ambities zijn uitgewerkt in verschillende (beleids)notities

Het **coalitieakkoord** van de gemeente Reusel-De Mierden benoemt in het voorwoord dat er 'speciale aandacht hierbij uitgaat naar onze jongeren, die hun hele toekomst nog voor zich hebben'. Bovendien wordt de beleidsnotitie **Kempenbranie** benoemd, waarin de IJslandse preventieaanpak het middelengebruik bij jeugdigen moet terugdringen. Verder krijgt de toenemende overlast van groepen jongeren aandacht. Het college heeft de ambitie om deze overlast terug te dringen, onder andere met de inzet van jeugdcoaches en door straathoekwerk (vanuit de Backbone Academy). Opvallend is dat er in het coalitieakkoord ook gesproken wordt over het oprichten van een jongerenraad als inspraakplatform om jongeren structureel de kans te geven om gevraagd en ongevraagd mee te denken en advies te geven aan de gemeenteraad. Ten tijde van dit onderzoek was hier nog geen gestalte aangegeven.

Een belangrijk onderdeel van hulp en ondersteuning aan jeugdigen gericht op preventie en de sociale basis. Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden hebben dit onder andere uitgewerkt in de beleidsnotitie "Kempenbranie" en het **Kempisch "Preventieakkoord"**. Het preventieakkoord is gericht op alle inwoners van de Kempengemeenten met welbevinden en middelengebruik als belangrijke aandachtspunten. Een uitgebreid netwerk van organisaties hebben het preventieakkoord ondertekend. Om het middelengebruik onder jongeren terug te dringen is de beleidsnotitie "Kempenbranie" opgesteld. **Kempenbranie** is de naam voor het uitrollen van de IJslandse aanpak om door middel van een positieve (opvoed)omgeving het middelengebruik terug te dringen. Het model is wetenschappelijk onderbouwd en gericht op het verlagen van risico's en het versterken van beschermende factoren ten aanzien van middelengebruik. De precieze programma's en interventies staan niet vast, maar sluiten aan bij de lokale context.

Er is voldoende samenhang in het beleid, maar de afstemming vraagt om constant overleg

Een deel van de afspraken uit de Hervormingsagenda Jeugd komt aan bod in de actielijnen uit het MJBK. Denk bijvoorbeeld aan de stevige lokale teams, normaliseren en de verbinding tussen jeugdhulp en aanpalende domeinen. Tegelijkertijd worden deze afspraken op verschillende niveaus uitgevoerd, zoals het nieuwe meerjarenplan van Samen voor Jeugd. Dit moet goed met elkaar in verbinding staan om te zorgen voor effectief beleid. Zo dient naast een goede verbinding tussen toegang en huisarts (niveau van Reusel-De Mierden) de juiste aanvullende hulp beschikbaar te zijn in het CJG+ (Kempengemeenten) of bij een zorgaanbieder (niveau Samen voor Jeugd).

In deze paragraaf hebben we vastgesteld dat er actueel jeugdbeleid is op verschillende terreinen die invloed hebben op het leven van jongeren. Vaak is het beleid voorzien van doelstellingen. Tegelijkertijd wordt het beleid op verschillende niveaus uitgewerkt en is het niet voldoende duidelijk hoe de beleidsnotities zich tot elkaar verhouden.

5.2 Op welke wijze is dit beleid concreet vertaald naar de uitvoering?

Het beleid kent een goede vertaling naar de uitvoering

Op verschillende niveaus wordt het beleid vertaald naar de uitvoering, bijvoorbeeld in concrete werkinstructies en de Producten Diensten Catalogus (PDC) jeugd. De PDC dient als hulpmiddel om het juiste product in te zetten. Alle toegangsteams binnen Samen voor Jeugd kunnen hier gebruik van maken.

De werkinstructies en PDC geven de professionals van het CJG+ houvast, bijvoorbeeld bij het inzetten van de juiste hulp en ondersteuning of in de samenwerking met belangrijke ketenpartners. In de PDC jeugd vinden de professionals van het CJG+ informatie over de verschillende producten, bijvoorbeeld over het doel van het product en de achterliggende klachten die bij het product 'passen'. Het gaat bij de PDC jeugd om de vertaling van inkoopafspraken op het niveau van Samen voor Jeugd naar de lokale gemeente. Het team toegang van het CJG+ gebruikt dit om het juiste product te kunnen koppelen aan de hulpvraag van de inwoner, eventueel in overleg met het Lokaal Ondersteuningsteam (LOT) of het Kempen Team Jeugd (KTJ); in hoofdstuk 6 gaan we verder in op de rol van deze teams.

De huidige werkinstructies die in het CJG+ worden gebruikt zijn divers van aard en zeer uitgebreid. Een aantal gaat over het maken van een goede inhoudelijke inschatting, zoals de werkinstructie 18-/18+. Andere gaan over het doorlopen van een zorgvuldig proces, waaronder de werkinstructie privacy en gegevensverwerking, verhuizingen en het jeugdhulpdossier. Ook zijn er werkinstructies gericht op een soepele samenwerking met belangrijke maatschappelijke partners, zoals de werkinstructie gericht op de samenwerking met de politie.

Verder bevat het "handboek toegang" gebundelde werkafspraken voor het CJG+. Uit de gesprekken met het CJG+ blijkt dat ten tijde van het onderzoek de werkinstructies en het handboek toegang herijkt worden. Hoewel er veel werkinstructies zijn opgesteld, ontbreekt nog een praktisch overzicht waar de professionals uit het CJG+ mee kunnen werken. Bij het toewerken naar dit nieuwe overzicht, wordt ook de inhoud van de verschillende werkinstructies opnieuw onder de loep genomen.

H6 | Organisatie en uitvoering

In dit hoofdstuk gaan we in op de manier waarop de gemeente Reusel-De Mierden de taken vanuit de Jeugdwet heeft georganiseerd. Daarbij gaan we in op de organisatie van de (lokale) toegang, maar ook de wijze van samenwerking in de regio. Bovendien worden de uitvoering en samenwerking in de praktijk onder de loep genomen, bijvoorbeeld van de werkzaamheden van CJG+. Paragraaf 6.1 beschrijft de regionale samenwerkingen waar de gemeente Reusel-De Mierden onderdeel van uitmaakt. Paragraaf 6.2 staat in het teken van het CJG+, de toegangspoort voor vragen van jeugdigen en gezinnen in Reusel-De Mierden. De laatste paragraaf zoomt in op de samenwerking tussen het CJG+, zorgaanbieders en het voorliggend veld.

Organisatie en uitvoering	
3. Hoe zijn de jeugdhulp (inclusief de toegang en verwijzing) en preventie georganiseerd?	• In de beleidsregels en beleidskaders staat duidelijk uitgewerkt hoe de toegang georganiseerd is. • Er zijn stukken (op de website) die cliënten informeren over hoe zij een aanvraag kunnen doen voor jeugdhulp. • Er is vanuit de toegang (CJG+ en WIJzer) actief informatie gedeeld met inwoners over jeugdhulp, hoe men daarvoor een aanvraag kan doen, waar dit kan en wanneer men hiervoor in aanmerking komt. • Er is een overzicht van taken en afspraken die zijn gemaakt met de regio over de taken die daar zijn belegd. • De gemeente is in staat om richting te geven aan de inkoop(afspraken).
4. Hoe is de samenwerking met ketenpartners en hoe verloopt deze?	• Er is nauwe samenwerking tussen de toegang huisartsen, jeugdartsen en Gecertificeerde Instellingen. • Er is sprake van een effectieve regionale samenwerking tussen de gemeente en de maatschappelijke partners en professionals. • Het huidige beleid en de werkwijze zijn herkenbaar voor zorgaanbieders. • Zorgaanbieders en andere ketenpartners vanuit het voorveld kunnen uit de voeten met de huidige werkwijze.
5. Op welke wijze vindt er regie en aansturing van de uitvoering plaats?	• Er is een duidelijke sociale kaart met daarop alle voorliggende voorzieningen in de gemeente. • Zorgaanbieders en de toegangsteams zijn op de hoogte van de voorliggende voorzieningen en initiatieven in de preventieve sfeer. • Er is een overzicht van het gebruik van voorliggende voorzieningen.

De belangrijkste bevindingen in dit hoofdstuk zijn:

- Er wordt op het gebied van jeugdzorg samengewerkt op drie regionale niveaus: **1) Zuidoost Brabant (ZOB), 2) Samen voor Jeugd** en de **3) Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK)**. Iedere samenwerking heeft verschillende taken en verantwoordelijkheden. Zo wordt de specialistische jeugdhulp ingekocht op het niveau van Samen voor Jeugd en is in het samenwerkingsverband van de GRSK een meerjarig beleidskader opgesteld.
- Hoewel rollen en verantwoordelijkheden helder zijn belegd over de verschillende niveaus, is veel afstemming nodig om de samenwerking soepel te laten verlopen. Het gaat bijvoorbeeld over afstemming tussen de gemeente Reusel-De Mierden en andere Kempengemeenten, de GRSK en Samen voor Jeugd.
- Inwoners van Reusel-De Mierden kunnen laagdrempelig bij het CJG+ terecht met al hun vragen over opvoeden en opgroeien. Het team is opgedeeld in het team toegang, lokaal ondersteuningsteam en Kempen Team jeugd.
- Het CJG+ heeft veel kennis en expertise in huis. Ze bieden ook zelfstandig veel hulp en ondersteuning aan de inwoners van de gemeente Reusel-De Mierden. Zorgaanbieders waarderen deze kennis en expertise. Zo is er over het algemeen consensus over de noodzakelijke inhoudelijke stappen in gezinnen. Tegelijkertijd is er veel discussie over de administratieve vertaling van de inhoud, bijvoorbeeld over producten, beschrijvingen van producten, intensiteit en duur van de zorg.
- Het CJG+ is goed aangesloten op de 'vindplaatsen' van jeugdigen en gezinnen, zoals GGD en scholen en straks bij de huisartsen via een pilot. Zo is er op dit moment een pilot om de samenwerking met de huisartsen te versterken door een professional van het CJG+ te koppelen aan iedere huisarts. Tegelijkertijd zijn er nog potentiële verbeteringen in de samenwerking met voorliggende voorzieningen, zoals Cordaad Welzijn (jongerenwerk) maar ook met zorgaanbieders.

6.1 Hoe wordt er regionaal samengewerkt?

Om de verschillende taken in de jeugdhulp goed te organiseren, bundelen gemeenten de krachten in regionale samenwerkingen, bijvoorbeeld voor de inkoop. In deze paragraaf worden de verschillende regionale samenwerkingen onder de loep genomen.

Er is regionale samenwerking op drie niveaus

De gemeente Reusel-De Mierden werkt samen in verschillende regionale verbanden:

1. Zuidoost Brabant (ZOB)

Nederland is ingedeeld in 42 jeugdzorgregio's voor de regionale samenwerking tussen gemeenten in de jeugdzorg. ZOB is één van deze regio's. De deelnemende gemeenten hebben ervoor gekozen om Jeugdbescherming en Jeugdreclassering (JB&JR), JeugdzorgPlus (JZ+), Crisis en Coördinatie Spoed Eisende Zorg, Veilig Thuis (VT), Bescherm Tafel en Regionaal Expert Team (RET) gezamenlijk te organiseren. Het betreft in totaal 21 gemeenten.

2. Samen voor Jeugd

De regio ZOB bestaat wederom uit twee subregio's: tien voor de jeugd en Regio Samen voor Jeugd. Reusel-De Mierden valt onder de regio Samen voor Jeugd, met Eindhoven als grootste partner en centrumgemeente. De partners in Samen voor Jeugd zijn:

- Eindhoven
- Bergeijk, Bladel, Eersel, Reusel-De Mierden: subregio Kempengemeenten
- Cranendonck, Heeze-Leende, Valkenswaard: subregio A2-gemeenten
- Best, Oirschot: subregio BO-gemeenten

Gezamenlijk kopen deze gemeenten specialistische jeugdhulp in. De gemeente Eindhoven verzorgt voor Samen voor Jeugd de inkoop van de specialistische jeugdhulp. De gemeentelijke samenwerking is vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.

Specialistische jeugdhulp is contractueel ingedeeld in specialistische jeugdhulp, hoogspecialistische jeugdhulp en jeugdhulp met verblijf.

3. *Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK)*

De afdeling maatschappelijke dienstverlening (MD) binnen de GRSK geeft dagelijks uitvoering aan verschillende opgaven in de jeugdhulp. Reusel-De Mierden heeft (in samenwerking met Bladel, Eersel en Bergeijk) een gezamenlijk Meerjarenbeleidskader (MJBK) (zie ook hoofdstuk 5). De afdeling Maatschappelijke Dienstverlening van GRSK stuurt in nauwe samenwerking met deze gemeenten op de beleidsdoelstellingen uit de MJBK. Bovendien wordt periodiek via de maraps en beraps gerapporteerd over de voortgang op het MJBK. Ook de gemeentelijke toegangspoort tot hulp en ondersteuning, het CJG+, valt onder de vlag van de GRSK. Meer over de werkwijze van het CJG is te lezen in [paragraaf 6.2](#).

Tabel 1 Rollen en verantwoordelijkheden regionale samenwerking

	Beleid jeugdhulp	Inkoop	Toegang	Administratie
Oirschot	Gemeente Oirschot	Samen voor Jeugd	Gemeente Oirschot	GRSK
Eersel	GRSK	Samen voor Jeugd	GRSK	GRSK
Reusel- De Mierden	GRSK	Samen voor Jeugd	GRSK	GRSK
Bladel	GRSK	Samen voor Jeugd	GRSK	GRSK

De regionale samenwerking verloopt goed, maar vraagt veel afstemming

Ondanks dat de samenwerking op verschillende niveaus is georganiseerd, verloopt deze over het algemeen soepel. Medewerkers weten elkaar goed te vinden en de “lijnen zijn kort”. Dit heeft ermee te maken dat de rollen en verantwoordelijkheden helder zijn belegd voor de betrokkenen. Wel bestaan er (grote) verschillen tussen de verschillende subregio’s in Samen voor Jeugd. Zo is de gemeentelijke toegang in Reusel-De Mierden (het CJG+) anders georganiseerd dan bij WIJ Eindhoven (in Eindhoven) of WIJzer (in Oirschot). Deze organisatiekeuzes hebben ook gevolgen voor de samenwerking in Samen voor Jeugd. Zo is recent het product “Multi” ingevoerd: een product voor gezinnen met multiprobleem casuïstiek. De Kempengemeenten hebben ervoor gekozen om dit product niet in te kopen. Vanwege de werkwijze van het CJG+ hebben de Kempengemeenten de inschatting gemaakt dat het product Multi niet apart ingekocht hoeft te worden. Omdat zij werken met een Kempen Team Jeugd dat complexe casuïstiek oppakt en regie houdt op het gezin. Eindhoven, de A2-gemeenten en de BO-gemeenten hebben dit product wel ingekocht. Verschillende ingekochte producten maken het voor aanbieders ingewikkelder, omdat zij per (sub)regio aan verschillende eisen en voorwaarden moeten voldoen.

Sinds 1 januari 2023 werken de Kempengemeenten met het principe ‘opnieuw verbinden’. Dat houdt in dat beleid en uitvoering meer los van elkaar georganiseerd zijn en er extra fte is bijgekomen in de beleidsuitvoering op jeugd bij de GRSK. Voor 1 januari 2023 waren beleidsmedewerkers jeugd van de gemeenten voor een aantal uur gedetacheerd bij de GRSK. Nu zijn deze rollen gescheiden en werken beleidsmedewerkers direct bij de GRSK én bij de individuele gemeenten, waaronder Reusel-De Mierden. Hoewel de rollen en verantwoordelijkheden helder zijn belegd over de verschillende niveaus, kost het volgens verschillende respondenten veel tijd om de “neuzen dezelfde kant op te houden”. Het gaat bijvoorbeeld over de samenwerking tussen de beleidsmedewerkers van de gemeenten ten opzichte van de GRSK, ten opzichte van de verschillende subregio’s en ten opzichte van de ZOB. Ook zijn er verschillende werkgroepen actief in de regio Samen voor Jeugd. Vanuit de subregio’s worden medewerkers naar voren geschoven om hieraan deel te nemen namens de subregio. Tegelijkertijd gaat het hier dus wederom om een extra niveau van overleg en vraagt het dus om extra afstemming.

6.2 Hoe zijn de jeugdhulp (inclusief de toegang en verwijzing) en preventie georganiseerd?

Inwoners van Reusel-De Mierden kunnen bij het **CJG+** terecht met al hun vragen over opvoeden en opgroeien. De werkwijze en manier van organiseren zijn uniform voor de Kempengemeenten.

- Vragen van inwoners komen binnen bij het **team Toegang**. Hier vindt een eerste vraagverheldering plaats om de situatie in kaart te brengen en te zoeken naar een passend vervolg. Professionals van het team kunnen zelf ook een aantal ondersteunende gesprekken voeren, verwijzen naar een algemene voorziening (denk aan het jongerenwerk of een vrijwilligersinitiatief) of 'verwijzen' naar één van de andere onderdelen van het CJG+. Team Toegang verzorgt ook het administratieve aspect, waaronder het opmaken van de beschikking en het contact met de zorgaanbieder over een specifiek product.
- Bij hulp en ondersteuning vanuit het CJG+ is het **Lokaal Ondersteuningsteam (LOT)** aan zet. Zo biedt het LOT bijvoorbeeld begeleiding aan jeugdigen en gezinnen. Bovendien maken de professionals van het LOT deel uit van het netwerk in Reusel-De Mierden. Denk aan de verbinding met de kinderopvang, het onderwijs en (sport)verenigingen. Het LOT probeert bij alle 'vindplekken' verbinding te krijgen.
- Complexe casuïstiek, waar vaak veiligheidsvraagstukken spelen, komen terecht bij het **Kempen Team Jeugd (KTJ)**. Professionals van het KTJ bieden zelf hulp en ondersteuning aan deze gezinnen, al dan niet aangevuld met jeugdhulp van een zorgaanbieder. Het gaat bijvoorbeeld over casuïstiek waarbij (een complexe) echtscheiding een rol speelt.

Het LOT en het KTJ waren al vanaf het begin onderdeel van het CJG+. In de eerste jaren na de decentralisatie handelde het LOT vooral de enkelvoudige vragen af en pakte het KTJ de meervoudige vragen op. In de praktijk bleek dat de ondersteuners van het LOT en het KTJ met een dubbelrol bij de gezinnen werkten. Aan de ene kant als begeleider van het gezin, maar ook als verwijzer. Bovendien hadden ze de administratieve taken (beschikking en bepalen van het product) en hadden de ondersteuners hierover contact met de zorgaanbieder. Met de invoering van het team toegang zijn de rollen en verantwoordelijkheden tussen verwijzer en (ambulant) begeleider meer gescheiden en worden de ondersteuners administratief ontzien.

Professionals van het CJG+ voeren casusregie. Dit betekent dat de (verschillende) hulp gecoördineerd wordt en waar nodig wordt op- en afgeschaald. In het geval dat 'alleen' jeugdhulp door een zorgaanbieder wordt geboden (en geen ondersteuning vanuit CJG+), dan houden professionals van het team toegang de vinger aan de pols. In andere gevallen zijn de ondersteuners van het LOT of KTJ casusregisseur. Het hangt van de complexiteit en/of de veiligheidssituatie af of regie wordt gevoerd vanuit het LOT of KTJ. Het feit dat het CJG+ casusregie biedt, zorgt voor een hoge caseload. Bovendien heeft het CJG+ voor ondersteuning vanuit het LOT of KTJ soms een wachtlijst; doorgaans niet of zeer kort. Ook zorgaanbieders kampen met wachtlijsten, waardoor professionals van het CJG+ regelmatig overbruggingszorg moeten bieden. Dit legt wederom druk op de wachtlijsten bij het CJG+.

Op het gebied van preventie worden er allerlei initiatieven ontplooid. Zoals het IJslands model voor alcohol- en middelengebruik en de inzet van jeugdcoaches. Door de samenwerking tussen de GGD en CJG+ kunnen ouders, leerlingen en docenten met vragen direct op school terecht. Een deel van de voorzieningen zijn Kempens breed (of zelf op het niveau van 21voordejeugd) georganiseerd zoals buurtgezinnen, Storm en Stichting Leergeld.

In de volgende paragraaf wordt de samenwerking tussen het CJG+ en maatschappelijke partners onder de loep genomen.

6.3 Op welke wijze vindt er regie en aansturing van de uitvoering plaats?

Er is veel kennis en expertise bij CJG+, maar ook discussie over de administratieve vertaling van de inhoud

Een groot deel van de externe respondenten (zoals zorgaanbieders) prijzen de professionaliteit van de medewerkers van het CJG+, die volgens geïnterviewden ten opzichte van andere gemeentelijke toegangen - waar vaak alleen wordt doorverwezen naar maatwerkvoorzieningen - veel meer kennis en expertise hebben. Dit maakt dat bijvoorbeeld zorgaanbieders inhoudelijk goed kunnen sparren met de professionals van het CJG+. Bovendien voorkomt het zelf hulp verlenen door het CJG+ dat direct doorverwezen moet worden naar duurdere hulp.

Wel zijn er in dit onderzoek signalen afgegeven dat de samenwerking aan de achterkant, dus waar het gaat om administratie en verantwoording, niet altijd even soepel verloopt. Wanneer een indicatie afloopt, dient de cliënt contact op te nemen met het CJG+ om gezamenlijk (in overleg met de zorgaanbieder) te onderzoeken of wederom hulp nodig is en in welke vorm. Bepaalde organisaties ervaren dat hun administratieve beoordeling regelmatig 'in twijfel wordt getrokken' door de medewerkers van het CJG+. Dit leidt tot discussies over producten (en definities van producten), intensiteit en zorgzwaarte. Vooral kleinere organisaties hebben hier veel last van, omdat zij door hun lage overhead hier relatief veel tijd aan kwijt zijn. Tegelijkertijd raakt het ook grotere organisaties, die te maken krijgen met verschillende werkwijzen en inkoopafspraken tussen (sub)regio's. In de gevoerde gesprekken komt ook regelmatig de verwondering naar boven dat het product "Multi" voor complexe casuïstiek niet is ingekocht voor de Kempengemeenten.

De relatie en wijze van verantwoording worden veelal getypeerd door respondenten als een gevoel van wantrouwen van de gemeenten, bijvoorbeeld door het hoge aantal verantwoordingsgesprekken of de discussies op productniveau. Er is voor verschillende respondenten ruimte voor verbetering in het gebruik van elkaars kennis en expertise, gebaseerd op vertrouwen. Het gaat over de samenwerking tussen CJG+ en zorgaanbieders, maar ook over de samenwerking met voorliggende voorzieningen.

Tegelijkertijd is er zelden discussie tussen CJG+ en maatschappelijke partners wat er inhoudelijk nodig is in een gezin. De discussie gaat nadrukkelijk over de administratieve vertaling van de inhoud naar een product, doorlooptijd en intensiteit. Het gaat bijvoorbeeld over eigenschappen die aan een product zijn gekoppeld, zoals het aantal beschikbare uren. Naast discussie leidt dit volgens een aantal respondenten tot onnodige administratieve lasten, zoals extra gesprekken over de herindicaties.

Verder geeft een aantal respondenten aan dat het administratieve proces relatief veel tijd in beslag neemt. Het duurt lang voordat de beschikking binnen is bij de zorgaanbieder. Al die tijd is het niet mogelijk om gewerkte uren te factureren. Sommige zorgaanbieders hebben inmiddels aangegeven niet meer te starten met zorg (uiteraard is dit anders bij een urgente casus) als de beschikking nog niet binnen is.

Zorgaanbieders werken vaak voor meerdere regio's, subregio's en gemeenten. Hoe meer verschillen er zijn in werkwijzen, contractafspraken en product(beschrijving)en tussen gemeenten of (sub)regio's, hoe ingewikkelder het is voor zorgaanbieders. Zorgaanbieders spreken daarom hun nadrukkelijke voorkeur uit om zoveel mogelijk op het niveau van ZOB te opereren. Dit staat haaks op de recente uitspraak van 10 voor de Jeugd en Samen voor Jeugd dat beide regio's voldoende 'robuust' zijn om als twee inkoopregio's op te treden, zoals te lezen is in de eerste marap/tweede berap 2024.

CJG+ zoekt de samenwerking met vindplaatsen jeugd

Het CJG+ probeert zo goed mogelijk aan te sluiten bij de verschillende 'vindplaatsen' jeugd in de samenleving. Denk bijvoorbeeld aan de kinderopvang voor de leeftijd 0-4 jaar, het onderwijs voor de leeftijdsgroep 4-18 jaar en jeugd- en huisartsen. Veel kinderen worden opgevangen bij de kinderopvang en nog meer kinderen gaan naar school. Bovendien is voor veel mensen de GGD en de huisarts een eerste aanspreekpunt bij vragen over opvoeden en opgroeien. Door goed aan te sluiten bij deze vindplaatsen kunnen signalen snel opgepakt worden door professionals van het CJG+ en kunnen kennis en expertise snel uitgewisseld worden.

De samenwerking met huisartsen verloopt over het algemeen goed, bemerken respondenten. Het CJG+ heeft al jaren professionals die optreden als contactpersoon voor de huisartsen. De afspraak is dat bij een enkelvoudige vraag de huisarts zelf verwijst, terwijl bij een meervoudige of complexe vraag huisartsen zo veel mogelijk moeten doorverwijzen naar het CJG+. Er loopt op dit moment de pilot "CJG bij de huisarts" waar professionals naar voren zijn geschoven om te ondersteunen bij onder andere de vraagverheldering. Het helpt om bij de huisarts in de praktijk te zitten met een spreekuur. De huisarts krijgt de mogelijkheid om laagdrempelig te sparren met de professional van het CJG+. Voor inwoners is het ook laagdrempeliger, omdat het gesprek direct in de huisartsenpraktijk kan plaatsvinden.

Verder zorgt de pilot "Samen Doen" ervoor dat aan iedere school een vast contactpersoon is gekoppeld vanuit het CJG+. Indien nodig kunnen deze contactpersonen individuele gesprekken voeren met leerlingen of optreden als sparringpartner voor leerkrachten en IB'ers. Er is op scholen structureel overleg waarin casuïstiek wordt besproken waarbij ook de GGD is aangesloten. Deze koppeling van vaste contactpersonen is er ook met kinderdagverblijven.

Samenvattend probeert het CJG+ zoveel mogelijk aanwezig te zijn op vindplaatsen, onder andere om signalen snel op te kunnen pakken en waar nodig kennis en expertise uit te wisselen. De samenwerking verloopt over het algemeen goed, en ook de verbinding met de andere voorliggende voorzieningen is sterk. Het CJG+ maakt zelf onderdeel uit van het voorliggend veld met dienstverlening zoals de training "sterker uit de scheiding".

Als het gaat om samenwerking, missen sommige zorgaanbieders, maar ook het welzijns- en jongerenwerk soms het vertrouwen van de Kempengemeenten. Hoewel er geen uitgebreide verantwoordingsrapportages aangeleverd hoeven te worden, uit het gebrek aan vertrouwen zich in de hoeveelheid evaluatiegesprekken die er gevoerd moeten worden. De gesprekken worden volgens respondenten (te) veel op inhoud gevoerd. Het gevoel van wantrouwen wordt verder gevoed doordat Bladel en Reusel-De Mierden jongerenwerk vaak voor korte periodes inkopen (wat overigens leidt tot nog meer evaluaties).

H7 | Resultaten

In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten van de gemeente Reusel-De Mierden. In paragraaf 7.1 gaan we in op de beschikbaarheid en kwaliteit van de cijfers rondom cliëntenpopulatie en zorggebruik. Vervolgens gaan we in paragraaf 7.2 in op ontwikkelingen in de uitvoeringskosten. In paragraaf 7.3 komt aan bod in hoeverre de gemeente(raad) op hoogte is van alle cijfers.

Resultaten	
6. In hoeverre heeft de gemeente zicht op de ontwikkeling van de cliëntenpopulatie en het zorggebruik? Hoe is de ontwikkeling van de (gemiddelde) zorgzwaarte en duur van zorg? Hoe verhoudt zich deze ontwikkeling ten opzichte van andere vergelijkbare gemeenten?	• Er zijn overzichten van het aantal cliënten en de afgenomen zorg. • De gemeente heeft een prognose van de zorgontwikkeling en behoeften van cliënten. • Er is expliciet in kaart gebracht in hoeverre de geformuleerde streefwaarden zijn gerealiseerd. • Er is een overzicht van de aantallen cliënten en de afgenomen zorg.
7. Hoe zijn het kostenniveau en de kostenontwikkeling ten aanzien van de (uitvoering van de) jeugdzorg en zijn deze vergelijkbaar met gemeenten van vergelijkbare omvang en structuur?	• Er is een overzicht van de uitvoeringskosten beschikbaar. • De kosten voor de uitvoering blijven binnen de gestelde kaders van de gemeenteraad. • De (uitvoerings)kosten zijn in lijn met andere gemeenten van dezelfde grootteklasse.
8. Zijn de resultaten van het jeugdbeleid in beeld?	• Samen voor Jeugd rapporteert aan het management, college en raad over de inkoop, contracten en betalingen. • Er is sprake van eenduidige en structurele monitoringssystematiek die ook informatie kan opleveren voor de raad. • Er wordt passende zorg geboden en de tevredenheid hierover wordt gemonitord. • Er zijn cliëntervaringsonderzoeken gehouden zoals bepaald is door het Ministerie van VWS.

De belangrijkste bevindingen in dit hoofdstuk zijn:

- De gemeente Reusel-De Mierden heeft relatief gezien een stabiele cliëntenpopulatie gehad in de periode 2021-2024.
- Het zorggebruik in de jeugdzorg neemt in absolute en relatieve zin af in de periode 2021-2023, en wijkt niet significant af van het landelijk gemiddelde of het gemiddelde van de benchmarkgemeenten Eersel, Bladel en Oirschot.
- Er is geen eenduidige trend omtrent een toe- of afname van de zorgzwaarte.
- Beschikbare cijfers omtrent cliëntenpopulatie en zorggebruik zijn niet optimaal om mee te sturen.
- De gemeentelijke uitgaven aan jeugdzorg blijven in de periode 2025-2027 nagenoeg gelijk. De kosten voor de uitvoering stijgen bij de GRSK met 16%.
- De gemeente heeft qua resultaat (cijfermatig) een aardig beeld, maar raadsleden hebben weinig zicht op het effect (impact) in de samenleving.

- Er worden jaarlijks cliëntervaringonderzoeken gehouden, maar de resultaten hiervan zijn beperkt bruikbaar, mede door de lage respons. Ook worden de cijfers alleen op het niveau van De Kempen gegeven, zodat er geen informatie op gemeenteniveau beschikbaar is.

7.1 In hoeverre heeft de gemeente zicht op de ontwikkeling van de cliëntenpopulatie en het zorggebruik?

In deze paragraaf gaan we in op de beschikbaarheid en kwaliteit van de cijfers rondom cliëntenpopulatie en zorggebruik. Cijfers omtrent cliëntenpopulatie en zorggebruik zijn beschikbaar via verschillende bronnen. Ten eerste is er informatie beschikbaar in de **maraps en beraps van de GRSK**. De maraps en beraps bevatten bijlagen die voor de jaren 2021-2025 gedetailleerde informatie geven over bijvoorbeeld: het aantal (unieke) cliënten, het aantal keer dat gebruik is gemaakt van een bepaalde voorziening, het aantal doorverwijzingen, wacht- en doorlooptijden, verlengingen en op- en afschalingen. Ten tweede zijn er de **beleidsindicatoren van de P&C-producten**. De beleidsindicatoren zijn bijvoorbeeld opgenomen in bijlage 7 van de programmabegroting 2024-2027, en die bijlage is een uitdraai van [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl). Er zijn beleidsindicatoren opgenomen zoals jongeren met een delict voor de rechter en het percentage jongeren met jeugdbescherming en jeugdreclassering. Verder is er het **Meerjarenbeleidskader Jeugdhulp in de Kempen 2020-2024**. In het MJBK wordt middels diverse grafieken de huidige situatie rond jeugdhulp in de Kempen in beeld gebracht. Voorbeelden hiervan zijn cijfers over het aantal jeugdigen, het percentage van jeugdigen in de Kempen naar type hulpverlening en de top 10 hulpvragen die binnenkomen bij CJG+. Voor dit onderzoek hebben we tot slot een analyse gemaakt van cijfers die beschikbaar zijn op de website van het **CBS**. We hebben de gegevens geanalyseerd van 34 vormen van jeugdzorg onder de tab 'Jeugdzorg vanaf 2021'. We hebben de cijfers over de jeugdzorg van de gemeente Reusel-De Mierden afgezet tegen de eigen gemeente, tegen het landelijk gemiddelde en het gemiddelde van drie andere Kempengemeenten (Eersel, Oirschot en Bladel).⁷

De gemeente Reusel-De Mierden heeft relatief en absoluut gezien een stabiele cliëntenpopulatie in de periode 2021-2024

Als we kijken naar de ontwikkelingen omtrent cliëntenpopulatie, dan valt op dat er sprake is van **stabiliteit**. Sinds 2021 is bijvoorbeeld het aandeel jeugdigen met jeugdhulp ten opzichte van het totaal aantal jeugdigen in Reusel-De Mierden grotendeels gelijk gebleven op circa 9,3%. Ook op geen van de 34 geanalyseerde vormen van jeugdzorg, nemen de relatieve aantallen in de periode 2021-2023 significant toe of af (CBS). Tot slot laten gegevens over het CJG+ uit het tabellenboek Jeugd zien dat het aantal gevolgde trajecten met een positief resultaat op doelrealisatie, grotendeels gelijk is gebleven (tussen de 93% en 97% in de periode 2020-2023). In de interviews is gesproken over een afname van de instroom in de jeugdzorg in absolute aantallen. Een mogelijke verklaring die hiervoor wordt gegeven, is het zelfoplossend vermogen van de kleine kernen. Een andere verklaring, op basis van de CBS-cijfers, is dat het aantal jeugdigen in Reusel-De Mierden afneemt. Percentueel gezien verandert het aantal jeugdigen dat jeugdhulp ontvangt ten opzichte van alle jeugdigen namelijk nauwelijks, zoals hierboven staat beschreven.

Het zorggebruik in de jeugdzorg neemt in absolute en relatieve zin af in de periode 2021-2023, en wijkt niet significant af van het landelijk gemiddelde of het gemiddelde van de benchmarkgemeenten Eersel, Bladel en Oirschot

Het aantal jeugdzorgtrajecten neemt af in de periode 2021-2023. Zo is het aantal voorzieningen bij CJG+ in die periode bijvoorbeeld afgenomen van 2.019 naar 1.970. Alleen de voorzieningen op jeugdbescherming, jeugdreclassering en maatwerkarrangementen zijn significant toegenomen (bijlage 'Basis Jeugd').

⁷ In de stukken en interviews wordt vermeld dat de regio Samen voor Jeugd momenteel een analyse uitvoert op de trends en ontwikkelingen op productniveau in de regio. Deze analyses zijn echter niet beschikbaar gesteld voor dit rekenkameronderzoek.

Deze cijfers zijn in lijn met de cijfers van het CBS. Als we kijken naar de ontwikkelingen binnen de gemeente Reusel-De Mierden in de periode 2021-2023, dan is er volgens het CBS op alle vormen van jeugdzorg een afname van het gebruik, met uitzondering van jeugdhulp PGB, ambulante jeugdhulp op locatie en aanbieder, en daghulp op locatie aanbieder. In 2021 maakten 315 jongeren gebruik van jeugdzorg, wat neerkomt op 9,6% van het aantal jongeren. In 2023 maakten 310 jongeren gebruik van jeugdzorg, wat neerkomt op 9,2% van het aantal jongeren. Ook het aantal jeugdzorgtrajecten in natura nam af: 410 in 2021 ten opzichte van 380 in 2023. Als we voor 2021-2023 kijken naar de jeugdzorg in de gemeente Reusel-De Mierden ten opzichte van Nederland, dan zien we dat Reusel-De Mierden veelal licht boven het landelijk gemiddelde zit (1 à 2%). Alleen op jeugdhulp PGB scoort Reusel-De Mierden in 2023 licht onder het landelijk gemiddelde. Als we Reusel-De Mierden vergelijken met de andere drie Kempengemeenten, dan ligt voor Reusel-De Mierden over het algemeen het percentage jongeren met jeugdhulp net boven of net onder het Kempengemiddelde (minder dan 0,3% verschil).

Tabel 2 Zorggebruik in Reusel-De Mierden ten opzichte van het landelijke gemiddelde en het gemiddelde in de Kempengemeenten: bij percentages in het rood doet Reusel-De Mierden het 'slechter' dan het landelijk gemiddelde en/of het gemiddelde van de Kempengemeenten. De overige percentages betreffen een positief of geen verschil.

Vormen van jeugdzorg	Afwijking percentage jongeren met jeugdzorg RDM t.o.v. landelijk gemiddelde			Afwijking percentage jongeren met jeugdzorg RDM t.o.v. gemiddelde Kempengemeenten		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
JZ Totaal jeugdzorg	1	1,5	-1,6	0,3	-0,3	-0,2
JZ Totaal jeugdzorg in natura	1,3	1,8	-1,8	0,4	-0,1	-0,1
JH 1 Totaal jeugdhulp	1,2	1,8	-1,7	0,6	0,1	0,1
JH 11 Jeugdhulp PGB	-0,2	-0,3	0,3	0,0	-0,1	-0,2
JH 12 Totaal jeugdhulp in natura	1,3	2,1	-2	0,6	0,3	0,2
JH 121 Totaal jeugdhulp zonder verblijf	1,2	1,9	-1,7	0,6	0,2	0,0
JH 1212 Niet uitgevoerd door wijkteam	0,3	1	-0,9	0,6	0,1	0,0
JH 12121 Ambulante JH op loc. aanbieder	-0,4	0,1	0	0,6	-0,1	-0,2
JH 12122 Daghulp op locatie aanbieder	0,3	0,4	-0,4	-0,1	-0,1	0,0
JH 12123 JH in het netwerk v.d. jongere	1	1,2	-1	0,1	0,4	0,2
JH 122 Totaal jeugdhulp met verblijf	0,4	0,5	-0,5	0,1	0,1	0,2
JH 1221 Pleegzorg	0,2	NB	NB	0,0	NB	NB
JH 1224 Ander verblijf bij JH -aanbieder	0,2	NB	NB	0,1	NB	NB
JB 1 Totaal jeugdbescherming	-0,2	0,1	-0,3	-0,7	-0,6	-0,2
JB 11 Totaal ondertoezichtstelling	-0,1	0,1	-0,2	-0,6	-0,5	-0,2
JB 111 Ondertoezichtstelling	-0,1	0,1	-0,2	-0,6	-0,5	-0,2

Bron: CBS

Er is geen eenduidige trend omtrent een toe- of afname van de zorgzwaarte

Kijken we naar de verdeling van cliënten binnen CJG+, dan ontstaat er geen eenduidig beeld over de zorgzwaarte. Zo zien we een sterke afname in het aantal cliënten dat wordt geholpen door team Toegang en door het LOT. Deze teams handelen de wat minder complexe hulpvragen af. Het aantal cliënten dat wordt geholpen door het KTJ neemt iets toe, maar niet significant. We zien daarnaast dat de zorgstapeling in de periode 2020-2023 grotendeels gelijk is gebleven. Het aantal jeugdigen met meer dan één doorverwijzing ligt op circa 15% (tabellenboek Jeugd). Het aantal afschalingen binnen de teams van CJG+, bijvoorbeeld van het KTJ naar het LOT, nam in de periode 2021-2023 sterk af van 31 naar 6 afschalingen, maar óók de opschalingen van zorg namen af, van 234 in 2021 naar 198 in 2023 (bijlage 'Basis Jeugd').

Tot slot zien we ook in de cijfers van het CBS geen significante toename in de aantallen omtrent zwaardere zorgtrajecten in de periode 2021-2023 (zie onderstaande tabel). Het is wel mogelijk dat zorgtrajecten complexer worden, en daardoor als zwaarder worden ervaren door de behandelaars. Met andere woorden: er is geen toename in zorgstapeling of het aantal zwaardere zorgtrajecten, maar de zorgtrajecten worden wel moeilijker. In de interviews wordt bijvoorbeeld gesproken over zorgen over toenemende complexiteit van de problematiek, en of gemeenten hiervoor oplossingen kunnen blijven vinden.

Tabel 3 Aantal jongeren met jeugdzorg 2021-2023 volgens het CBS

Vormen van jeugdzorg	2021	2022	2023	Trend 2021-2023
JZ Totaal jeugdzorg	315	305	310	5
JZ Totaal jeugdzorg in natura	305	295	295	10
JH 1 Totaal jeugdhulp	305	290	295	10
JH 11 Jeugdhulp PGB	20	20	25	-5
JH 12 Totaal jeugdhulp in natura	295	275	285	10
JH 121 Totaal jeugdhulp zonder verblijf	285	270	280	5
JH 1212 Niet uitgevoerd door wijkteam	280	270	280	0
JH 12121 Ambulante JH op loc. aanbieder	250	240	255	-5
JH 12122 Daghulp op locatie aanbieder	10	15	15	-5
JH 12123 JH in het netwerk v.d. jongere	40	35	40	0
JH 122 Totaal jeugdhulp met verblijf	20	15	15	5
JH 1221 Pleegzorg	10	NB	NB	NB
JH 1224 Ander verblijf bij JH-aanbieder	10	NB	NB	NB
JB 1 Totaal jeugdbescherming	40	30	20	20
JB 11 Totaal ondertoezichtstelling	25	20	15	10
JB 111 Ondertoezichtstelling	25	20	15	10

Bron: CBS

De doorlooptijd van specialistische zorgtrajecten loopt op

Verder viel ons op dat de gemiddelde doorlooptijd van specialistische zorgtrajecten in de periode 2021-2023 niet sterk is opgelopen, namelijk 32 weken in 2021 en 33 weken in 2023. Er wordt echter geprognosticeerd dat de doorlooptijd van specialistische zorg vanaf 2024 en verder significant zal oplopen naar 46 weken in 2024 en zelfs naar 96 weken in 2025, zo wordt vermeld in de eerste marap 2024 en de tweede berap 2023. Er staat verder niet helder uitgelegd waar deze grote uitbreiding in doorlooptijd door komt. Het lijkt in ieder geval niet door verlengingen te komen. In 2021 werd nog 56% van de indicaties verlengd, in 2023 nog maar 16% (bijlage 'Basis Jeugd').

Beschikbare cijfers omtrent cliëntenpopulatie en zorggebruik zijn niet optimaal om mee te sturen

Hoewel er dus wel veel data beschikbaar is, kunnen deze gegevens niet altijd worden gebruikt voor het maken van toekomstig beleid en beslissingen. Een voorbeeld hiervan zijn de cijfers uit het MJBK. Deze cijfers zijn niet uitgesplitst naar gemeente, maar gelden voor de gemeenten Eersel, Reusel-De Mierden, Bladel en Bergeijk. Hetzelfde geldt voor gegevens over het CJG+ uit de bijlagen van de maraps en beraps (zie bijvoorbeeld de bijlage 'Basis Jeugd'). Ten tweede wordt in alle bestudeerde documenten met name vooruit gekeken op basis van het verleden. Zo wordt in de begrotingen van het MJBK vooruitgekeken op basis van voorgaande jaren. De begroting van 2023 werd bijvoorbeeld aangepast op een daling van zorggebruik in het verleden. Toen deze daling niet werd voortgezet, ontstond een tekort op de begroting voor jeugd.

Zoals beschreven in de maraps en beraps: “[...] de daling waarvan sprake was in 2022 ten opzichte van voorgaande jaren, onder andere veroorzaakt door het woonplaatsbeginsel, heeft zich niet voortgezet.” Soms wordt overigens wel rekening gehouden met toekomstige ontwikkelingen. Een voorbeeld hiervan is de aanpassing van de MJBK-begroting voor jeugdreclassering, omdat de tarieven van de GI’s zijn verhoogd. Ook in de programmabegroting van Reusel-De Mierden wordt soms rekening gehouden met toekomstige ontwikkelingen, bijvoorbeeld met de Hervormingsagenda. In de begroting 2024 staat: “De Hervormingsagenda Jeugd bevat een groot pakket maatregelen om de jeugdzorg te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen. De verwachting is dat meer nadruk wordt gelegd op preventie en dat residentiële jeugdhulp wordt afgebouwd.”

In de maraps en beraps zijn voor de jeugdhulp wel doelstellingen geformuleerd, maar geen streefwaarden. Er worden wel veel gegevens beschikbaar gesteld via bijlagen, bijvoorbeeld in het tabellenboek Jeugd en in bijlage 5 Basis Jeugd. Op deze gegevens wordt in de maraps en beraps uitgebreid gereflecteerd: men probeert trends en ontwikkelingen te herkennen en deze zoveel mogelijk te duiden. Een vastgesteld referentiekader ontbreekt hierbij echter.

In de begroting 2024 is onder bijlage 7 een aantal beleidsindicatoren opgenomen. Aan deze indicatoren zijn echter geen streefwaarden gekoppeld. Er wordt voor sommige indicatoren wel een benchmark van gemeenten <25.000 inwoners benoemd, maar niet of de gemeente Reusel-De Mierden ernaar streeft om op of onder deze benchmarkwaarden te zitten. De indicatoren zijn verder ook niet gekoppeld aan doelstellingen en betreffen alleen het jaar 2023. De kerngegevens uit de begroting zijn dus hoogstens bruikbaar om te bepalen in hoeverre Reusel-De Mierden incidenteel op of onder het gemiddelde zit van gemeenten <25.000 inwoners. Maar verder zijn deze indicatoren niet bruikbaar om te bepalen hoe de gemeente Reusel-De Mierden het doet in vergelijking met voorgaande jaren, of om te bepalen in hoeverre gemeentelijke streefwaarden en doelstellingen worden behaald.

In het Meerjarenbeleidskader Jeugdhulp in de Kempen 2020-2024 (er wordt inmiddels gewerkt aan een nieuw MJBK) zijn zes actielijnen opgenomen. Per actielijn zijn beoogde resultaten opgenomen, en hieraan zijn prestatie-indicatoren gekoppeld die meerjarig worden gemeten en gemonitord. Ons valt hierbij het volgende op:

- *De beoogde resultaten zijn niet erg SMART geformuleerd.* Een voorbeeld hiervan is het beoogd resultaat ‘Kinderen en gezinnen worden snel geholpen’ (actielijn 1) of ‘Minder instroom in jeugdbescherming’ (actielijn 5). Bij deze beoogde resultaten is niet helder wat dan ‘snel’ of ‘minder’ concreet inhoudt, en er is ook geen tijdsperiode genoemd waarbinnen het resultaat bereikt moet worden.
- *Geen van de prestatie-indicatoren is ingevuld.* Hoewel er wel een aanzienlijk aantal indicatoren is vastgesteld, zijn er in het MJBK geen waarden ingevuld. Dit geldt voor alle jaren in de periode 2020-2024. In het MJBK staat op pagina 15: “Op basis van de geformuleerde indicatoren wordt jaarlijks aan de raden gerapporteerd over de resultaten van dit beleidskader en de op basis daarvan genomen en te nemen acties.” In het MJBK wordt nog niet over de streefwaarden gerapporteerd (daar staan ze immers niet ingevuld). Wellicht dat de benoemde streefwaarden in andere rapportages aan de raden worden gepresenteerd, maar dergelijke rapportages zijn bij BMC niet bekend.
- *De streefwaarden worden nergens tegen afgezet.* Naast het feit dat voor de indicatoren geen waarden zijn ingevuld, worden de streefwaarden ook niet ergens tegen afgezet. Er wordt bijvoorbeeld niet gerefereerd aan vergelijkbare gemeenten of aan een tijdsperiode (bijvoorbeeld tien jaar geleden).

7.2 Hoe zijn het kostenniveau en de kostenontwikkeling ten aanzien van de (uitvoering van de) jeugdzorg?

In deze paragraaf gaan we in op de ontwikkelingen in de uitvoeringskosten van de jeugdzorg. We hebben ons daarbij gebaseerd op cijfers uit de maraps en beraps van de GRSK, de begroting 2024 en het MJBK. In de **maraps en beraps** wordt gerapporteerd op programmaniveau en (grotendeels) op taakveld niveau via de IV-3-indeling. Er wordt voor de periode 2024-2027 gerapporteerd over dertien taakvelden, bijvoorbeeld begeleiding, dagbesteding, pleegzorg en gezinsgericht. In de **begroting 2024** wordt onder het hoofdstuk 'Programma's - begroting op hoofdlijnen' en 'Programma's - Sociaal Domein', informatie gegeven over uitvoeringskosten in de jeugdzorg. Voor de jaren 2024-2027 staan de baten en lasten beschreven, en ook een toelichting op die cijfers. Daarnaast is er de financiële begroting, waarin een toelichting op overzicht baten en lasten wordt gegeven, alsook een overzicht van geraamde baten en lasten op hoofdtaakniveau. In de perspectiefnota 2024 en jaarstukken 2023 rapporteert men overigens op dezelfde manier over de kosten van jeugdzorg als in de begroting 2024. Tot slot het **MJBK**. In het MJBK staan financiële gegevens opgenomen over de kosten van het leveren van zorg. Zo staat bijvoorbeeld meerjarig opgenomen wat de gemiddelde kosten per jeugdige zijn, wat de geprognosticeerde uitgaven zijn per kostencategorie en budgetindicaties van de vijftien grootste zorgaanbieders. De cijfers in het MJBK zijn echter wat verouderd. Zo hebben de cijfers over de kostenontwikkeling per jeugdige bijvoorbeeld nog betrekking op 2015-2018.

Tabel 4 Begroting jeugdzorg begeleiding in de maraps

	Huidige begroting		Voorgestelde begroting		Begrotingswijziging	
	2024	2025 e.v.	2024	2025 e.v.	2024	2025 e.v.
Bergeijk	430.000	430.000	580.000	580.000	+150.000	+150.000
Bladel	445.000	445.000	445.000	445.000	-	-
Eersel	325.000	325.000	375.000	375.000	+50.000	+50.000
Oirschot	565.000	565.000	600.000	600.000	+35.000	+35.000
Reusel-De Mierden	340.000	340.000	400.000	400.000	+60.000	+60.000
Kempengemeenten	2.105.000	2.105.000	2.400.000	2.400.000	+295.000	+295.000

Tabel 32: Begroting jeugdzorg begeleiding

De kosten voor de uitvoering stijgen bij de GRSK met 16%

Uit de eerste marap 2024 en tweede berap 2023 blijkt dat voor de komende jaren in de vier Kempengemeenten meer geld nodig is voor de gehele jeugdzorg. Voor de gemeente Reusel-De Mierden geldt dat er structureel € 290.000 is toegevoegd aan de begroting vanaf 2025 en verder. Dit komt neer op circa 16% van de begrote uitvoeringskosten. Voor meer gedetailleerde informatie, zie tabel 5. De grootste mutaties vinden plaats op het taakveld jeugdhulpbehandeling (+ € 210.000), jeugdhulpbegeleiding (+ € 60.000) en jeugdbescherming (+ € 60.000). Op jeugdhulp met verblijf overig wordt met - € 40.000 afgeraamd.

In de marap wordt één en ander toegelicht over de bijramingen. Voor de bijraming op jeugdhulpbehandeling en jeugdhulpbegeleiding worden drie redenen genoemd. Ten eerste is het totaal aantal cliënten toegenomen (inclusief doorverwijzingen via de huisartsen). Ten tweede geldt volgens de marap voor bijna alle vormen van jeugdzorg een langere behandelduur. Zowel bij de lichtere zorgvormen als de zwaardere trajecten zien de makers van de marap een toename van het aantal maanden zorg. Tot slot wordt aangenomen dat de zorgzwaarte is toegenomen. Het aantal jeugdigen met jeugdhulpbehandeling en -begeleiding is namelijk niet met dezelfde toename gegroeid als de lasten (gecorrigeerd voor de indexatie). Een verklaring voor de toegenomen kosten kan daarom liggen in een toename van de complexiteit van de cliënten die wel zorg krijgen, en de daaruit voortvloeiende toename in het aantal behandelmaanden en zwaarte van de behandeling. Verder gelden sinds 2023 nieuwe tarieven voor de dienstverlening van de GI's binnen jeugdreclassering en jeugdbescherming. De tarieven jeugdbescherming en jeugdreclassering voor gemeenten komen daardoor gemiddeld 20% hoger uit ten opzichte van 2023. Deze tarievenverhoging heeft de GRSK doorvertaald naar de budgetten.

Tot slot is de structurele aframing op jeugdhulp met verblijf overig gebaseerd op de huidige beschikkingen en mogelijke verlengingen hiervan.

Als de verklaringen in de marap kloppen, en de benodigde extra middelen worden met name veroorzaakt door een combinatie van meer verwijzingen, een langere behandelduur en toegenomen zorgzwaarte, dan vraagt dit om een nadere analyse van de doelgroep. Zijn jeugdigen bijvoorbeeld meer ‘zorgbehoeftig’ geworden, of houden aanbieders jongeren misschien langer in behandeling en indiceren ze zwaarder dan vroeger? Een uitgebreide analyse van de doelgroep viel buiten de scope van dit onderzoek, maar we bevelen aan om hier in de toekomst wel nader onderzoek naar te doen.

Tabel 5 Mutaties ten opzichte van de begroting 2024 GRSK per vorm van jeugdhulp

Taakveld	Huidig	Mutatie 2024	Mutatie 2025 e.v.
Jeugdhulp begeleiding	340.000	+60.000	+60.000
Jeugdhulp behandeling	580.000	+195.000	+210.000
Jeugdhulp dagbesteding	25.000	0	0
Jeugdhulp zonder verblijf	130.000	+70.000	0
Pleegzorg	35.000	0	0
Gezinsgericht	40.000	0	0
Jeugdhulp met verblijf overig	340.000	-40.000	-40.000
Jeugdhulp GGZ/crisis/LTA	60.000	0	0
Gesloten plaatsing	25.000	0	0
Jeugdbescherming	115.000	+60.000	+60.000
Jeugdreclassering	60.000	0	0
Veilig Thuis	76.531	0	0

Bron: eerste marap 2024 en tweede berap 2023

De gemeentelijke uitgaven aan jeugdzorg blijven in de periode 2025-2027 nagenoeg gelijk
In de programmabegroting 2024-2027 valt jeugdzorg onder programma 6, sociaal domein. Specifiek lijkt het te gaan om 6.72A jeugdhulp begeleiding (jeugdbescherming is programmadeel 6.82A). In de programmabegroting worden de baten en lasten niet uitgesplitst naar jeugdzorg, maar worden behandeld op het taakveldniveau 6.7 maatwerkdienstverlening. In 2024 wil de gemeente Reusel-De Mierden € 5,65 miljoen uitgeven aan maatwerk dienstverlening. In de periode 2025-2027 blijft dit bedrag nagenoeg hetzelfde. In de begroting worden de Hervormingsagenda, jeugdcoaches en de Backbone Academy genoemd als belangrijke onderdelen van de jeugdzorg.

Tabel 6 Baten en lasten op jeugdzorg 2024-2027

Wat mag het kosten?

Sociaal domein	Rekening	Begroting	Begroting 2024			Begroting	Begroting	Begroting
	2022	2023				2025	2026	2027
	Saldo	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	
Bedragen x € 1.000								
Saldo per product								
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	665	-937	-1.715	795	-920	-997	-1.010	-1.017
6.2 Wijkteams	-424	-404	-723	0	-723	-733	-743	-754
6.3 Inkomensregelingen	-1.432	-883	-2.832	1.723	-1.109	-1.239	-1.235	-1.237
6.4/6.5 Begeleide participatie / Arbeidsparticipatie	-2.697	-2.705	-3.576	0	-3.576	-3.508	-3.417	-3.343
6.6 Maatwerk-voorzieningen (Wmo)	-337	-231	-480	104	-376	-379	-383	-387
6.7 Maatwerkdienst-verlening	-5.271	-5.541	-5.653	0	-5.653	-5.646	-5.655	-5.665
6.8 Geëscaleerde zorg	-462	-429	-278	0	-278	-278	-280	-281
Saldo programma	-9.958	-11.130	-15.257	2.622	-12.635	-12.780	-12.723	-12.684

Bron: programmabegroting 2024-2027, p. 67

In de interviews wordt weinig gesproken over het betaalbaar houden van de gemeentelijke uitgaven aan jeugdzorg. Er wordt wel gezegd dat de jeugdzorg constant in ontwikkeling is, en dat er momenteel veel geld omgaat in de jeugdzorg in Reusel-De Mierden. Daarbij rijst de vraag in hoeverre de middelen (nog) op de juiste manier worden uitgegeven. De maatschappelijke discussie moet meer gevoerd worden: wie hebben echt jeugdzorg nodig? En welke verantwoordelijkheden horen hierbij? Zoals hierboven beschreven, doet Reusel-De Mierden het op de meeste vormen van jeugdzorg niet significant beter of slechter ten opzichte van het landelijk gemiddelde en het gemiddelde van de Kempengemeenten. In het beperken van de instroom naar en het gebruik van jeugdhulp lijkt dus niet (veel) besparingspotentieel te zitten. Wel kan er mogelijk nog bespaard worden door processen efficiënter in te regelen en de administratieve lasten te minimaliseren. Daarnaast is het huidige systeem volgens enkele geïnterviewden op de lange termijn niet meer houdbaar, en hier heeft het Rijk een belangrijke verantwoordelijkheid in volgens hen. Vanuit het Rijk komen naar verwachting in de toekomst extra structurele middelen, doordat de SPUK- en GALA-middelen een structureel karakter gaan krijgen. Deze middelen zijn niet bedoeld om jeugdhulp te bekostigen, maar zijn er voor extra inzet op preventie en het versterken van de sociale basis. Op deze middelen zit dan wel weer een korting. Er komt naar verwachting dus structureel meer geld vanuit het Rijk, maar wel minder dan de huidige jaarlijkse SPUK- en GALA-middelen.

7.3 Zijn de resultaten van het jeugdbeleid in beeld?

De gemeente heeft qua resultaat (cijfermatig) een aardig beeld, maar raadsleden hebben weinig zicht op het effect (de impact) in de samenleving

De gemeente heeft veel cijfermatige informatie over de ontwikkelingen in de jeugdhulp, zoals beschreven in de vorige paragrafen. Tegelijkertijd is het (maatschappelijk) effect niet voldoende in beeld. De maraps en beraps beschrijven allerlei taken en activiteiten, maar deze worden niet specifiek gekoppeld aan doelstellingen en indicatoren. Ook wordt er nog weinig vooruitgekeken met geprognosticeerde cijfers. De gemeente Reusel-De Mierden wil bij het herijken van het MJBK een belangrijke stap zetten richting het meten en meetbaar maken van de (maatschappelijke) effecten.

In de gemeenteraad heerst het gevoel dat er veel gebeurt binnen de jeugd, maar dat het moeilijk is om een beeld te vormen van het precieze effect. Reusel-De Mierden onderneemt regelmatig experimenten en pilots maar over het maatschappelijk rendement van deze experimenten worden raadsleden nog niet voldoende ingelicht, geven ze zelf aan. De geïnterviewde raadsleden noemen de Backbone Academy en de IJslandse aanpak als voorbeelden. De Backbone Academy is in het leven geroepen om de overlast van jongeren tegen te gaan. Er was sprake van een stijgend aantal geweldsdelicten, wat ook weer is teruggedrongen.

Inmiddels wordt het aantal uren van de Backbone Academy uitgebreid, maar het is niet precies duidelijk waarvoor deze uren worden ingezet. Een ander voorbeeld is het IJslandse model, ook hiervan is het voor de geïnterviewden onduidelijk wat de effecten zijn.

Er worden jaarlijks cliëntervaringsonderzoeken gehouden, maar de resultaten hiervan zijn beperkt bruikbaar

Naast informatie die geënt is op doelen en beleid, kunnen ook cliënten bevestigd worden over hun ervaring en behoefte. Het perspectief van cliënten vormt een belangrijke pijler in de verdere doorontwikkeling van het beleid rondom jeugdhulp. Vanaf 2016 zijn gemeenten ook vanuit de Jeugdwet verplicht om een cliëntervaringsonderzoek uit te (laten) voeren onder de doelgroep Jeugd.

De cliëntervaringsonderzoeken voor Bladel, Reusel-De Mierden en Eersel worden gezamenlijk uitgevoerd en weergegeven, dat wil zeggen: in de grafieken staan de totaalscores van de drie Kempengemeenten bij elkaar. Dit maakt het lastig om de tevredenheid op gemeenteniveau vast te stellen. De toegang voor de Kempengemeenten wordt gemiddeld met een 7,1 beoordeeld. De afgelopen jaren is de respons op de vragenlijsten erg laag geweest. De cijfers met betrekking tot cliëntervaring worden daarom voor kennisgeving aangenomen en niet verder gebruikt voor sturing of beleidswijzigingen. Tegelijkertijd wordt er wel gekeken naar cliëntervaring op casusniveau. Over de actieplannen van de gezinnen wordt eens per zes maanden een evaluatie gehouden, waarbij ook de tevredenheid wordt besproken. Deze evaluaties worden niet vastgelegd of op meta-niveau geanalyseerd.

De gemeente is niet de enige partij die cliëntervaring meet. Uit gesprekken met zorgaanbieders blijkt dat veel van hen een cliëntenraad of een groep ervaringsdeskundigen hebben die regelmatig gevraagd worden om mee te praten over verbetering van de uitvoering. Ook worden er na het afsluiten van een traject vragenlijsten verzonden of evaluatiegesprekken gevoerd met de cliënten. De informatie van de aanbieders gaat vaak niet naar de gemeente. Opvallend is dat meerdere zorgaanbieders specifiek in de interviews hebben aangegeven dat ze het als een gemis ervaren dat de gemeente geen terugkoppeling geeft over cliëntervaring en andere tevredenheidsindicatoren in hun sector. Waar ze heel erg geïnteresseerd in zijn, is de vraag 'hoe doen wij het'? Op dit vlak ligt er dus ook een on vervulde behoefte aan de kant van de aanbieders.

Naast cliëntervaringsonderzoeken zijn er ook andere indicatoren die inzicht kunnen geven in cliënttevredenheid, zoals de ingediende klachten en bezwaarschriften. Uit de overzichten van de gemeente blijkt dat er in 2021 tot en met 2023 slechts drie bezwaarschriften zijn ingediend. Uit dat aantal valt uiteraard geen analyse te maken. Verder blijkt dat er ook maar drie klachten zijn ingediend de afgelopen drie jaar. Het is niet duidelijk of het aantal bezwaarschriften en klachten zo laag is omdat men geen reden ziet om ze in te dienen of omdat men niet weet dat die mogelijkheid bestaat (vooralsnog hebben we geen signalen opgepikt op dit vlak). Dit zou een onderwerp kunnen zijn om op te nemen in een cliëntervaringsonderzoek.

H8 | Evaluatie en verantwoording

In dit hoofdstuk beschrijven we op welke manier verantwoording wordt afgelegd en in hoeverre daarover teruggekoppeld wordt aan de raad en op welke wijze. Daarbij gaan we ook in op de vraag of de raad met de huidige informatievoorziening heeft kunnen sturen en ook heeft gestuurd. In dit hoofdstuk worden de volgende deelvragen beantwoord:

Evaluatie en verantwoording	
9. Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd en in staat gesteld de uitvoering te controleren of het beleid bij te stellen?	• De informatievoorziening aan de gemeenteraad is tijdig (er kan nog iets met de informatie worden gedaan). • De informatievoorziening aan de gemeenteraad is juist (de informatie kent geen fouten en is betrouwbaar). • De informatievoorziening aan de gemeenteraad is volledig. • De informatievoorziening aan de gemeenteraad is begrijpelijk (de informatie is geen verzameling van losse data, maar voorzien van analyses en duiding).
10. Hoe heeft de gemeenteraad invulling gegeven aan zijn taken?	• De informatie wordt op een toepasselijke wijze behandeld (in lijn met de behoefte van de raad). • De gemeenteraad heeft gebruikgemaakt van de (geijkte) sturingsinstrumenten om (bij) te sturen.

De belangrijkste bevindingen in dit hoofdstuk zijn:

- Er is een uitgebreide informatievoorziening vanuit de planning-en-controlcyclus. De voortgang is ondanks alle informatie op dit moment niet goed te volgen voor raadsleden. De raad mist overzicht van het veld en staat ver van de praktijk. Er is voor raadsleden op dit moment geen goed beeld te vormen van de uitvoering en de kwaliteit van de dienstverlening (ze missen het verhaal achter de cijfers).
- De raad pakt zijn rol als kadersteller en controleur wel, maar voelt zich niet volledig geëquipeerd in die rol. Om goed te kunnen kader stellen en controleren is meer kennis en expertise nodig van het thema, dat niet alleen complex is en meerdere beleidsterreinen raakt, maar ook aan veel verandering onderhevig is door recente ontwikkelingen.
- Er is weinig gebruikgemaakt van de (bij)sturingsinstrumenten de afgelopen jaren, wel is er stevig, maar constructief gesproken tussen raad en college over het thema.
- Er is geen samenwerking of afstemming met andere raden in de regio. Een goede samenwerking biedt kansen om bij regionale trajecten gezamenlijk aan de voorkant betrokken te worden. De raad lijkt dit zelf niet als een groot gemis te ervaren op dit moment.

8.1 Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd?

In deze paragraaf wordt beschreven welke informatie wordt gedeeld met de gemeenteraad en in hoeverre er een systematiek is om de gemeenteraad te informeren over ontwikkelingen in de uitvoering van het jeugdbeleid.

Er is een uitgebreide informatievoorziening vanuit de planning-en-controlcyclus

In de planning-en-controlcyclus legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid. Deze agenda bepaalt in hoge mate de inhoud van de verschillende documenten die onderdeel uitmaken van de jaarlijkse begrotingscyclus: de kadernota, de programmabegroting en de jaarstukken.

Om te controleren of het beleid zich verder ontwikkelt volgens de principes van de gestelde kaders, heeft de gemeenteraad van Reusel-De Mierden de volgende gegevens tot zijn beschikking:

- Via de reguliere planning-en-controlcyclus per jaar: perspectiefnota, begroting, jaarstukken en accountantsverslag.
- De GRSK levert beraps en maraps aan voor de Kempengemeenten. De gemeente Reusel-De Mierden deelt deze rapportages (eventueel met lokale aanpassingen) met de gemeenteraad. Tevens worden vanuit de GRSK de verplichte cliëntervaringsonderzoeken gedeeld.

Verantwoording over de uitvoering van het jeugdbeleid gebeurt in de eerste plaats dus aan de hand van jaarverslagen en de begroting in de planning-en-controlcyclus. In deze documenten is het gewenste maatschappelijke effect (wat wilden we bereiken?) gekoppeld aan de inspanning die de gemeente daarvoor wil uitvoeren (wat hebben we gedaan?). In de P&C-stukken wordt voornamelijk op activiteitsniveau gerapporteerd. Daarbij wordt in de jaarrekening zo helder mogelijk gerapporteerd op de beoogde inspanning. Er wordt ook gerapporteerd op de verplichte BBV-indicatoren met daarbij inzicht in de afgelopen jaren. In de begroting zijn de BBV-indicatoren ook overzichtelijk bij elkaar gezet. Wat ontbreekt zijn streefwaarden waaruit blijkt wanneer Reusel-De Mierden tevreden is (zoals uitgebreid besproken in het vorige hoofdstuk).

Naast de informatie vanuit de gemeentelijke organisatie, deelt de GRSK ook de nodige informatie via de eerder genoemde maraps en beraps. Hierin wordt kort gerapporteerd op de zes actielijnen (die in hoofdstuk 5 zijn benoemd). De maraps en beraps zijn echter vooral een (kwantitatieve) bron van informatie voor de organisatie en het college, niet zozeer voor de raad. Er wordt uitgebreid gereflecteerd op de resultaten van afgelopen jaren en er wordt vooruit gekeken, onder andere door middel van een meerjarenbegroting.

De voortgang is ondanks alle informatie op dit moment niet goed te volgen voor raadsleden

Vanuit het college worden regelmatig raadsmededelingen verstuurd. Tussen 2020 en juni 2024 heeft de raad zestien raadsinformatiebrieven (RIN's) ontvangen over ontwikkelingen op het gebied van jeugdhulp. Deze mededelingen gaan veelal over (regionale) ontwikkelingen in de jeugdzorg, afspraken met zorgaanbieders, voortgang van de inkoop, et cetera. De vragen 'wat hebben we voor de jeugd bereikt en welk effect heeft ons beleid', komen minder aan bod, bemerken raadsleden. Terwijl ze juist naar die antwoorden op zoek zijn. Dit alles maakt het voor de raad lastig om de voortgang te begrijpen. Uit het gesprek met de raad is dan ook naar voren gekomen, dat ze het verduidelijkende gesprek over de cijfers en de analyse hiervan missen. Wel wordt aangegeven dat als er om verduidelijking wordt gevraagd, dat de cijfers door de portefeuillehouder duidelijk worden ingekleurd.

Vanuit de GRSK wordt ieder jaar een raadsinformatiebijeenkomst georganiseerd. Daar worden de laatste cijfers van het jeugdbeleid toegelicht door het management van de uitvoeringsorganisatie in samenwerking met de beleidsmedewerkers jeugd en financiën. Dit is een moment waarop raadsleden vragen kunnen stellen en nadere informatie kunnen opvragen. Ook sluiten de teammanagers van het CJG+ een keer per jaar aan bij de gemeenteraden 'als' ze daarvoor gevraagd worden (in Reusel-De Mierden is dit altijd het geval). Hoewel de informatie vanuit het CJG+ als helder wordt ervaren, missen raadsleden nadere duiding bij de cijfers. Ze zijn op zoek naar het verhaal achter de cijfers. Krijgt het CJG+ gemiddeld een 7,1, dan is het de vraag wat het verhaal is achter de 7,1. Wat gaat er goed en waar zit nog ruimte voor verbetering?

Er gebeurt volgens de geïnterviewde raadsleden veel binnen de jeugdhulp en dit maakt het soms ingewikkeld om te zien wat het precieze effect is, zoals beschreven in het vorige hoofdstuk. Door de raad is daarom geopperd om de professionals die voor CJG+ werken, en het verhaal achter de cijfers kennen, vaker een toelichting te laten geven, bijvoorbeeld bij de start en/of na de evaluatie van een pilot. Zowel mondeling, maar het kan ook in de verantwoording (beraps en maraps), zodat de raadsleden meer gevoel krijgen bij de uitvoeringspraktijk.

De raad mist ondanks alle informatie overzicht van het veld en staat ver van de praktijk

Uit het onderzoek komt naar voren dat de betrokkenheid van de raad groot is. Uit verschillende gesprekken maken we op dat de houding van de raad als constructief wordt ervaren waar het gaat om het kader stellen voor het jeugdbeleid. Het is geen onderwerp waar politiek op wordt bedreven, maar meer een gezamenlijk gevoelde opgave. Toch staat de raad op afstand. De raad geeft aan dat het thema en het beleidsveld inmiddels zo uitgebreid zijn geworden dat ze het overzicht (en daarmee de grip) kwijt raken. Deze zorg heeft onder andere aard in de hoeveelheid aan partijen en initiatieven die zich bezighouden met jeugdhulp (maar ook de vele pilots en experimenten). Vanuit verschillende zorgaanbieders en partijen in het voorveld is eveneens aangegeven dat zij het idee hebben dat de raad niet voldoende is ingevoerd in de uitvoeringspraktijk. Opvallend is dat deze (zorg)partijen in de gesprekken ook zelf hebben aangegeven dat zij hierin proactiever kunnen zijn. Dat wil zeggen, door zich voor te stellen in de raad of hen uit te nodigen voor kennismaking of een werkbezoek.

Er wordt vanuit de gemeente veel geïnvesteerd in de toegang, preventie en het voorveld. Het is voor gemeenteraadsleden echter een zoektocht waar de grens ligt tussen het voorliggend veld en specialistische jeugdhulp. Er is een gedeelde overtuiging dat er meer aan de voorkant ingezet moet worden op preventieve voorzieningen, maar het is onduidelijk hoeveel potentieel daar nog ligt (en hoeveel ze al doen). De raad zou graag meer inzicht in de effecten van deze investeringen willen: wat zijn de effecten voor de jeugdigen? Om zo meer inzicht te krijgen, bijvoorbeeld in de relatie tussen overlast van bepaalde jongeren in een wijk en of er voldoende te doen is in deze specifieke wijk. De informatie die op dit moment door het college van burgemeester en wethouders wordt gedeeld, voldoet niet volledig aan de behoefte van raadsleden. Er is voor raadsleden op dit moment geen goed beeld te vormen van de uitvoering en de kwaliteit van de dienstverlening.

8.2 Hoe heeft de raad invulling gegeven aan zijn taken?

Als het gaat om deze deelvraag, hebben we niet alleen gekeken naar de vraag 'of de raad hiertoe in staat is gesteld', maar ook 'of de raad dat heeft gedaan'.

De raad wil zijn rol als kadersteller en controleur graag pakken, maar voelt zich nog niet geëquipeerd in die rol

De raad heeft ondanks grote interesse een beperkte rol vervuld bij de kaderstelling. Het domein is complex en het is lastig om hier grip op te krijgen voor een gemiddeld raadslid. Vanuit het gesprek met raadsleden komt naar voren dat de raad graag beter in positie gebracht wil worden, maar dat ze ook zelf hier een rol in moeten spelen. Als de informatievoorziening als 'niet proactief' wordt ervaren, kan de raad ook zelf vragen om meer en andersoortige informatie. Ook als het gaat om het stellen van kaders, kan de raad die rol zelf beter pakken. Als de raad zelf kaders stelt met scherpe (SMART-)doelen, is het ook makkelijker om in een goede controlerende positie te komen en te blijven.

In de interviews is aangegeven dat raadsleden, om goed te kunnen (bij)sturen en controleren in de toekomst, meer kennis en expertise nodig hebben en daarover graag in gesprek gaan met de organisatie, ketenpartners en experts, bijvoorbeeld tijdens informele raadsinformatiebijeenkomsten, werkbezoeken en expertsessies. Hierbij is er vooral behoefte om meer gevoel bij de praktijk te krijgen om zodoende ook meer overzicht te krijgen van het veld.

Er is weinig gebruikgemaakt van de (bij)sturingsinstrumenten de afgelopen jaren, maar vooral om informatie op te halen

Raadsleden hebben diverse instrumenten waarmee ze opdrachten kunnen geven (motie) of wijzigingen kunnen aanbrengen in het ontwerpbesluit (amendement). Uit de documentenstudie komt naar voren dat de raad van Reusel-De Mierden tussen 2020 en juni 2024 op het gebied van jeugdbeleid geen moties of amendementen heeft ingediend. De raad kan naast het indienen van moties en amendementen ook raadsvragen (artikel 41) en zelf initiatiefnota's (artikel 36) opstellen en indienen. Hiervan heeft de raad de afgelopen jaren wel gebruikgemaakt.

Schriftelijke vragen:

- 19-09-2023 - VVD inzake verlening meerjarenbeleidskader Jeugdhulp De Kempen
- 19-09-2023 - CDA inzake verlenging Meerjarenbeleidskader Jeugdhulp De Kempen
- 14-06-2023 - CDA inzake regiovisie Samen voor Jeugd
- 10-05-2022 - CDA inzake verordening jeugdhulp 2022
- 06-05-2022 - SW inzake verordening jeugdhulp

De portefeuillehouder wordt stevig (maar constructief) bevraagd tijdens vergaderingen, maar de beantwoording geeft over het algemeen geen aanleiding om formele instrumenten, zoals moties, amendementen of raadsvragen in te zetten. De portefeuillehouder krijgt wel regelmatig opdrachten (en toezeggingen) mee van de gemeenteraad. Bovendien herinneren raadsleden de portefeuillehouder aan evaluaties over de voortgang van beleid, experimenten en pilots.

Er is geen samenwerking of afstemming met andere raden in de regio

Waar eerder werd vastgesteld dat het lastig is om als lekenbestuur goed kader te kunnen stellen en controleren op een complex thema als jeugd, kan uiteraard wel worden samengewerkt met andere raden. Bijvoorbeeld bij de inkoop van specialistische jeugdhulp dat regionaal gebeurt, maar het zou ook op subregionaal niveau kunnen binnen de Kempengemeenten. Op dit moment is er geen regionale afstemming tussen de gemeenteraden. Er vindt buiten het jaarlijkse Kempencongres dat georganiseerd wordt door de regio, geen informatieuitwisseling of afstemming plaats tussen de raden. Er wordt dus ook niet gezamenlijk nagedacht over zienswijzen of doelstellingen voor de inkoop van jeugdhulp. Dat lijkt - gezien het feit dat de gemeenten voor dezelfde opgave staan en daarin samen optrekken - een gemiste kans. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat in het gesprek met de raad van Reusel-De Mierden dit door de aanwezige raadsleden niet direct als een groot gemis werd ervaren.

H9 | Nawoord

De rekenkamer is blij te vernemen dat het college van B&W zich herkent in de conclusies en in de wijze waarop het college opvolging geeft aan de door ons opgenomen aanbevelingen. Het college onderstreept in zijn reactie het belang van domeinoverstijgend werken, zoals tussen jeugdzorg, schuldhulpverlening, onderwijs en Wmo. Dit achten wij een terechte aanvulling op de door ons gedane bevindingen en conclusies die wij als aanbeveling graag overnemen.

Bijlage 1 | Normenkader

Onderzoeksvraag	Norm
Beleid	
1. Is er sprake van helder geformuleerd en vastgesteld beleid, met duidelijke doelen en kaders?	- De regiovisie en het lokale beleidskader zijn met elkaar verbonden. - De thema's vanuit de regionale agenda en visie zijn doorvertaald naar het lokale beleidsplan. - Het beleidskader is vastgesteld en actueel. - De beoogde maatschappelijke effecten zijn expliciet benoemd. - Relaties met andere beleidsterreinen zijn expliciet benoemd en duidelijk gemaakt. - De raad heeft mee kunnen denken en beslissen in het kader van zijn kaderstellende rol. - Maatschappelijke instellingen en ketenpartners hebben mee kunnen denken vanuit hun adviseursrol in de totstandkoming van het beleid.
2. Op welke wijze is dit beleid concreet vertaald naar de uitvoering, i.c. naar werkafspraken, aanbestedingen, verordeningen, beleidsregels, et cetera?	- Het beleid is doorvertaald naar uitvoeringsbeleid en -plannen. - De doelen zijn benoemd en SMART geformuleerd (of SMT). - Er zijn prognoses van de zorg- en behoefteontwikkeling. - De gemeente heeft op enige wijze input vanuit cliënten (en hun ouders) meegenomen bij het opstellen van het beleid.
Organisatie en uitvoering	
3. Hoe zijn de jeugdhulp (inclusief de toegang en verwijzing) en preventie georganiseerd?	- In de beleidsregels en beleidskaders staat duidelijk uitgewerkt hoe de toegang georganiseerd is. - Er zijn stukken (op de website) die cliënten informeren over hoe zij een aanvraag kunnen doen voor jeugdhulp. - Er is vanuit de toegang (CJG+ en WIJzer) actief informatie gedeeld met inwoners over jeugdhulp, hoe men daarvoor een aanvraag kan doen, waar dit kan en wanneer men hiervoor in aanmerking komt. - Er is een overzicht van taken en afspraken die zijn gemaakt met de regio over de taken die daar zijn belegd. - De gemeente is in staat om richting te geven aan de inkoop(afspraken).
4. Hoe is de samenwerking met ketenpartners en hoe verloopt deze?	- Er is nauwe samenwerking tussen de toegang huisartsen, jeugdartsen en Gecertificeerde Instellingen. - Er is sprake van een effectieve regionale samenwerking tussen de gemeente en de maatschappelijke partners en professionals. - Het huidige beleid en de werkwijze zijn herkenbaar voor zorgaanbieders. - Zorgaanbieders en andere ketenpartners vanuit het voorveld kunnen uit de voeten met de huidige werkwijze.
5. Op welke wijze vindt er regie en aansturing van de uitvoering plaats?	- Er is een duidelijke sociale kaart met daarop alle voorliggende voorzieningen in de gemeente. - Zorgaanbieders en de toegangsteams zijn op de hoogte van de voorliggende voorzieningen en initiatieven in de preventieve sfeer. - Er is een overzicht van het gebruik van voorliggende voorzieningen.

Resultaten	
6. In hoeverre heeft de gemeente zicht op de ontwikkeling van de cliëntenpopulatie en het zorggebruik? Hoe is de ontwikkeling van de (gemiddelde) zorgzwaarte en duur van zorg? Hoe verhoudt zich deze ontwikkeling ten opzichte van andere vergelijkbare gemeenten?	• Er zijn overzichten van het aantal cliënten en de afgenomen zorg. • De gemeente heeft een prognose van de zorgontwikkeling en behoeften van cliënten. • Er is expliciet in kaart gebracht in hoeverre de geformuleerde streefwaarden zijn gerealiseerd. • Er is een overzicht van de aantallen cliënten en de afgenomen zorg.
7. Hoe zijn het kostenniveau en de kostenontwikkeling ten aanzien van de (uitvoering van de) jeugdzorg en zijn deze vergelijkbaar met gemeenten van vergelijkbare omvang en structuur?	• Er is een overzicht van de uitvoeringskosten beschikbaar. • De kosten voor de uitvoering blijven binnen de gestelde kaders van de gemeenteraad. • De (uitvoerings)kosten zijn in lijn met andere gemeenten van dezelfde grootteklasse.
8. Zijn de resultaten van het jeugdbeleid in beeld?	• Samen voor Jeugd rapporteert aan management, college en raad over de inkoop, contracten en betalingen. • Er is sprake van eenduidige en structurele monitoringssystematiek die ook informatie kan opleveren voor de raad. • Er wordt passende zorg geboden en de tevredenheid hierover wordt gemonitord. • Er zijn cliëntervaringsonderzoeken gehouden zoals bepaald is door het Ministerie van VWS.
Evaluatie en verantwoording	
9. Op welke wijze worden gemeenteraden (door hun colleges) geïnformeerd en in staat gesteld de uitvoering te controleren of het beleid bij te stellen?	• De informatievoorziening aan de gemeenteraad is tijdig (er kan nog iets met de informatie worden gedaan). • De informatievoorziening aan de gemeenteraad is juist (de informatie kent geen fouten en is betrouwbaar). • De informatievoorziening aan de gemeenteraad is volledig. • De informatievoorziening aan de gemeenteraad is begrijpelijk (de informatie is geen verzameling van losse data, maar voorzien van analyses en duiding).
10. Hoe heeft de gemeenteraad invulling gegeven aan zijn taken?	• De informatie wordt op een toepasselijke wijze behandeld (in lijn met de behoefte van de raad). • De gemeenteraad heeft gebruikgemaakt van de (geijkte) sturingsinstrumenten om (bij) te sturen.
11. Is het de verwachting dat de afzonderlijke gemeenten invulling kunnen geven aan de afspraken die zijn gemaakt tussen Rijk en VNG in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd, zowel inhoudelijk als wat betreft beoogde financiële opbrengsten?	• Hiervoor bestaat in beginsel geen norm, dit moet uit het onderzoek blijken.

Bijlage 2 | Bestudeerde documenten

Visiedocumenten • Regiovisie jeugdhulp 2023-2026 • Position Paper Samen voor Jeugd (datum onbekend) • Transformatieplan jeugdhulp Samen voor Jeugd 2022-2025 'In beweging naar meer maatwerk, samenhang en professionele ruimte' (2019) • Coalitieakkoord Reusel-De Mierden 2022-2026 'Samenwerken aan een vitale samenleving'
Beleid- en uitvoeringsplannen • Meerjarenbeleidskader Jeugdhulp in de Kempen 2020-2024 • Werkplan 21voordejeugd 2024 • Kempenbranie. Gezond en kansrijk opgroeien in de Kempen (2022) • Verordening Jeugdhulp Kempengemeenten (2022) • Kempisch Preventieakkoord. Een gezonde Kempen, dat doen we samen! (2021) • Samenwerkingsovereenkomst Samen voor Jeugd (datum onbekend)
Jaarrekeningen en begrotingen • Jaarrekeningen 2020-2023 • Meerjaren programmabegrotingen 2020-2026 • Perspectiefnota's 2020-2023
Verantwoording GRSK • Maraps 2020-2024 • Beraps 2020-2024 • Bronbestanden MD GRSK 2020-2024
Uitvoeringsdocumenten • Richtlijnen voor toegangsteams Samen voor Jeugd (2024) • Werkprocessen, -instructies en -protocollen van het CJG+ • Werkinstructies CJG+ • Stroomschema's CJG+ • Handboek toegang
Evaluatie en monitoring • Jaarverslag jongerenwerk Cordaad Welzijn • Cliëntervaringsonderzoeken Jeugd 2018-2021 • Overzicht klachten • Overzicht bezwaren
Raadsdocumenten (zie paragraaf 6.3) • Moties • Amendementen • Raadsvragen en antwoorden • Raadsmededelingen • Raadsvoorstellen • Raadsbesluiten

Bijlage 3 | Respondentenlijst

Interne respondenten
Vertegenwoordiging gemeenteraad
Portefeuillehouder Jeugd
Beleidsmedewerkers De Kempen
CJG+ Medewerkers Toegangsteams
CJG+ Medewerkers Lokaal ondersteuningsteam (LOT)
CJG+ Teammanagers Jeugdhulp Kempengemeenten
Externe respondenten
Samen voor Jeugd (regionale samenwerking van tien gemeenten)
Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK)
GGzE (specialistische geestelijke gezondheidszorg)
Carsa Opvoeden&zo (intensieve ambulante gezinsbehandeling)
Cordaad Welzijn
Backbone Academy (jongerenwerk)
Affect psychologenpraktijk
Combinatie Jeugdzorg

Bijlage 4 | Bestuurlijke reactie

Rekenkamercommissie Kempengemeenten
Postbus 11
5530 AA BLADEL

Onderwerp : Bestuurlijke reactie rekenkameronderzoek naar 'Jeugdhulp' in Reusel- De Mierden
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : Z24003074/24.22910

Reusel, 17 december 2024

Geachte Rekenkamercommissie Kempengemeenten,

Op 14 november 2024 heeft u het rapport van het rekenkameronderzoek naar jeugdhulp in Reusel-De Mierden aangeboden aan het college van de gemeente Reusel-De Mierden. Wij hebben met belangstelling kennis genomen van de inhoud van het onderzoek en de conclusies en aanbevelingen die erin zijn opgenomen. Wij danken uw commissie voor het uitgevoerde onderzoek en geven middels deze brief onze reactie op het rapport. De reactie bestaat uit een algemene reflectie op het rapport en een gerichte reactie op de aanbevelingen die voortvloeien uit de deelconclusies.

Algemene reflectie

Het college herkent zich in grote lijnen in het beeld dat u schetst. Het betreft zaken die reeds onze aandacht hebben of al in behandeling zijn. Wij zijn verheugd te lezen dat uit het onderzoek blijkt dat gemeente Reusel-De Mierden met de goede dingen bezig is en de dingen zo goed mogelijk probeert te doen, met nog een aantal aandachtspunten. Er is geconstateerd dat het de komende tijd met alle externe ontwikkelingen en krapper wordende budgetten vooral zaak zal zijn om te zorgen dat de dienstverlening op niveau blijft. Hier zal onze aandacht naar uitgaan.

Zoals gezegd is veel uit uw rapport herkenbaar. Uw aanbevelingen sluiten goed aan bij hetgeen waar wij samen met onze partners en (regionale) samenwerkingsverbanden aan willen werken. Daarnaast sluit het ook aan op de landelijke ontwikkelingen die op ons af komen, zoals de Hervormingsagenda jeugd. Tevens zijn de Kempengemeenten begin 2024 gestart met het proces om tot een nieuw meerjarenbeleidskader (MJBK) jeugdhulp de Kempen te komen. Dit kader wordt eind 2025 ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. De uitkomsten van dit rekenkameronderzoek zien wij dan ook als aanvulling op de evaluatie van het huidige MJBK die onlangs is afgerond.

In onderstaande reactie gaan we specifiek in op de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport.

Kerkplein 3, 5541 KB Reusel • Postbus 11, 5540 AA Reusel
+31(0) 497 650 650 • gemeente@reuseldemierden.nl
BTW NL00.19.02.866.B.01 • KvK 17272521
IBAN NL65 BNCH 0285 0071 06 • BIC BNCHNL2G
WWW.REUSELDEMIERDEN.NL

Aanbeveling 1: Formuleer scherpe doelstellingen, indicatoren, meetinstrumenten en streefwaarden.

Wij onderschrijven dat het huidige MJBK indicatoren kent maar dat het ontbreekt aan streefwaarden en meetinstrumenten. Het nieuwe MJBK biedt ons de mogelijkheid om hier een concretiseringsslag in te maken. Een belangrijk aandachtspunt hierin is het voornemen om meer inzichtelijk te maken wat preventieve maatregelen opleveren t.a.v. de instroom in (specialistische) jeugdhulp. We zullen de gemeenteraad betrekken in de totstandkoming van de doelstellingen en gaan het gesprek aan over hoe zij gerapporteerd wil worden over de doelstellingen van het MJBK.

Aanbeveling 2: Verbind de verschillende beleidsstukken nadrukkelijk met elkaar, in beleid en uitvoering.

Wij onderschrijven dat er diverse beleidsstukken zijn op verschillende niveaus van samenwerking. Op niveau van Samen voor Jeugd loopt er een proces om tot een nieuw Meerjarenplan te komen. Het opstellen van een dergelijk Meerjarenplan is voor jeugdhulpregio's verplicht die in het kader van de Hervormingsagenda jeugd 'robust' zijn verklaard. Dit proces loopt parallel aan het opstellen van het nieuwe Meerjarenbeleidskader Jeugdhulp de Kempen en biedt ons de mogelijkheid om meer inzicht te geven in hoe de verschillende beleidsstukken zich tot elkaar verhouden. Dit krijgt ook nadrukkelijk aandacht in de uitvoeringsplannen die voortvloeien uit deze beleidskaders, waar het 'wie' en 'hoe' bepaald wordt.

Als Kempengemeenten zijn we vertegenwoordigd in de regio SvJ. Middels deze positie oefenen we invloed uit op de regionale jeugdhulpdossiers. Hierin hebben we aandacht voor en zijn we kritisch in wie waar verantwoordelijk voor is vanuit ieders rol en taak.

Aanbeveling 3: Ga met Samen voor Jeugd en (een vertegenwoordiging van) maatschappelijke partners om tafel om de administratieve vertaling van de inhoud te stroomlijnen.

We erkennen deze aanbeveling, echter zien we ook dat we hierin afhankelijk zijn van de afspraken die op regionaal niveau gemaakt worden. Op regionaal niveau (schaal van Samen voor Jeugd) is er een Pdc (product dienst catalogus) beschikbaar en aanvullende richtlijnen. In het uitvoeringsoverleg Samen voor Jeugd (SvJ), waarin de toegangsteams van de 10 gemeenten vertegenwoordigd zijn, wordt de administratieve vertaling van de inhoud besproken en zo veel als mogelijk gestroomlijnd. Ook zijn er in de regio overlegstructuren ingericht waar jeugdhulpaanbieders bij zijn aangesloten.

Op niveau van de Kempen streven we ernaar om zo veel als mogelijk op eenzelfde wijze uitvoering te geven aan de interpretatie van de Pdc. Bijvoorbeeld door middel van het opstellen van werkprocessen. Als het gaat om verschillende beelden die er heersen tussen jeugdhulpaanbieders en de Kempengemeenten is het van belang om in gesprek te blijven met elkaar.

Op regionaal niveau streven we naar gedeeld eigenaarschap en wederzijds vertrouwen tussen de gemeenten binnen SvJ en de zorgaanbieders. Dit is tevens een belangrijk onderdeel in het Meerjarenplan SvJ dat momenteel wordt opgesteld.

Aanbeveling 4: Richt een degelijke effectmeting in en betrek hierin cliëntervaring

Sinds 2016 zijn gemeenten wettelijk verplicht om jaarlijks een cliënttevredenheidsonderzoek Wmo 2015 en Jeugd uit te voeren. De resultaten moeten inzicht verschaffen in de ervaren toegankelijkheid, kwaliteit en effecten van de geboden ondersteuning. Wij onderschrijven deze aanbeveling, gezien het feit dat de respons op de cliënttevredenheidsonderzoeken in de Kempen op het onderdeel jeugdhulp doorgaans laag is. Dit zorgt er ook voor dat het opleveren van een gemeenteprofiel niet altijd mogelijk is en cijfers soms enkel op Kempenniveau gepresenteerd kunnen worden.

De afdeling Maatschappelijke Dienstverlening (MD) van de GRSK voert deze onderzoeken uit namens de vier Kempengemeenten. Op dit moment doorloopt de afdeling MD een nieuwe aanbesteding aangezien het huidige contract met de betreffende partij die het onderzoek uitvoert afloopt. Deze nieuwe aanbesteding staat los van hoe clienttevredenheid gemeten wordt. Hier gaan de verschillende gemeenten gezamenlijk over in gesprek de komende periode. Hier nemen we de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport in mee.

Er zijn verschillende richtingen die we willen verkennen met betrekking tot jongerenparticipatie. We vinden het wenselijk om zoveel als mogelijk aan te sluiten bij bestaande structuren, zoals de leerlingenraden binnen het voortgezet onderwijs in de Kempen. In Reusel-De Mierden voeren we al een aantal jaren project Democracy uit.

Op regionaal niveau sluiten we aan bij de 'Speak & eat' bijeenkomsten van de Adviesvangers (Zorgbelang Brabant). Zij leggen jeugdhulpvraagstukken op schaal van 21 gemeenten voor aan jeugdigen die een vorm van jeugdhulp krijgen.

Aanbeveling 5: Betrek de gemeenteraad bij het inrichten van de informatievoorziening.

We onderschrijven deze aanbeveling waarin twee zaken worden onderscheiden. Enerzijds gaat het over het informeren en betrekken van de raad bij de inhoudelijke taakuitvoering. Anderzijds gaat het over de informatievoorziening met betrekking tot de voortgang van doelen en indicatoren.

Op dit moment organiseert de gemeente Reusel-De Mierden (net zoals de overige Kempengemeenten) jaarlijks een zogenaamde 'warme overdracht' in de vorm van een raadsinformatiebijeenkomst. Hier koppelt de afdeling MD de inhoudelijke en financiële ontwikkelingen terug die betrekking hebben op hun dienstverlening. Zo ook voor jeugdhulp. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan het betrekken van gemeenteraden op niveau van (boven)regionale jeugdhulpdossiers.

We realiseren ons dat het een opgave is om overzicht te creëren en behouden over het jeugdhulpdomein. We zijn voornemens de gemeenteraad actief te bevragen op waar hun behoefte aan informatievoorziening nog meer ligt en in hoeverre de huidige vorm aansluit (ook qua frequentie) of versteviging behoeft. Het Kempencongres, waar jeugdhulp geagendeerd wordt in maart 2025, leent zich ervoor om dit thema te bespreken. Hier kan de behoefte aan werkbezoeken en stages in de uitvoering gepeild worden bij raads- en commissieleden. Tevens constateren we dat het belangrijk is om de doelstellingen, indicatoren en streefwaarden die voortvloeien uit het nieuwe MJBK duidelijker te koppelen aan de informatievoorziening richting de gemeenteraad. Bijvoorbeeld via de Marap/Berap van MD, via de jaarlijkse raadsinformatiebijeenkomst, via de eigen P&C cyclus van de gemeente en tot slot via raadsinformatienota's waarin deze koppeling gemaakt wordt.

Aanbeveling 6: Initieer een regionaal platform voor raadsleden.

Wij onderschrijven het belang van het inrichten van een regionaal platform voor gemeenteraadsleden. Mocht de gemeenteraad hierin meegaan, dan vragen wij aan de griffie om dit verder te organiseren.

Concluderend

Het college onderschrijft de deelconclusies en aanbevelingen uit het rekenkamerrapport naar jeugdhulp in Reusel-De Mierden. In het rapport wordt het belang van domeinoverstijgend werken echter niet nadrukkelijk benoemd. De verbinding en samenwerking tussen jeugdhulp en domeinen zoals schuldhulpverlening (en bestaanszekerheid), Wmo en onderwijs achten wij ook van belang en komt tevens terug als thema in de Hervormingsagenda jeugd.

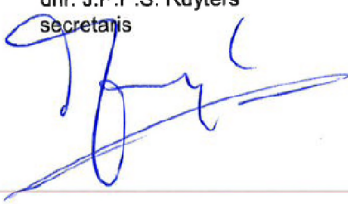

Vragen?

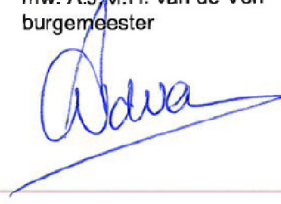
Heeft u nog vragen of wilt u meer informatie? Neem dan gerust contact met me op. Op maandag, dinsdag en donderdag ben ik bereikbaar via 088 - 497 0130 of via e-mail Imke.vanDinter@reuseldemierden.nl.

Met vriendelijke groet,

dhr. J.P.P.S. Ruyters
secretaris

mw. A.J.M.H. van de Ven
burgemeester

BMC

Databankweg 26D
3821 AL Amersfoort

Postbus 490
3800 AL Amersfoort

(033) 496 52 00
info@bmc.nl
www.bmc.nl

KvK BMC Advies 32078667
IBAN NL91 ABNA 0504 0357 54
BTW NL80.86.63.598 B.01

Colofon

December 2024

Classificatie : Vertrouwelijk

Namen adviseurs :

- T. Plat MA
- T. Hendriks
- S. Flim

Kenmerknummer : PO042343-2545

Kijk voor meer info op onze website: bmc.nl